

გაუმარჯოს თავისუფალ ხელოვნებას
 თავისუფალ საქართველოში
 გაუმარჯოს საქართველოს
 დემოკრატიულ რესპუბლიკას

„თეატრი და ცხოვრება“

წლიურად 25 მან., ნახევარ წლით 15 მან. თითო ნომ-
 რი-ს მან. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში, ბაზრის
 კ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. თბილისი,
 რედ. „თეატრი და ცხოვრება“ იოსებ იმედაშვილი.
 ტ ე ლ ე ფ ო ნ ი № 86

1919 წ. № 11 კვირა ლენინოპოლისის 12

ფასი 5 მან.

წელიწადი მეშვიდე გამოცემისა

F-5810

გენერალი ილ. ოდიშელიძე

ცნობილი სამხედრო მოღვაწე, ნიჭიერი და მკობლან მხედარი, რესპუბლიკის სხვადასხვა დავა
 ლებათა დიდის უნარით აღმასრულებელი, გასულ თვეს თბილისში ვერის დაღმართზე გენერ. ბა-
 რათოვთან ერთად ავტომობილით მგზავრობის დროს ყუმბარით დასტრეს. ამ ეპოქად უკეთა.

გიორგი იოსელიანი—გ. შვალტუბელი

დამსახურებული მასწავლებელ-მოღვაწე, მწერალი და სახელმძღვანელოების შემდგენელი,
 გარდაიცვალა ამა 1919 წ. ენკვისთვის ხაშურში.

ს ე ლ ო ვ ნ ე ბ ი ს ტ ა ძ რ ე ბ ი

ჩვენს, წარმართობაში ჩაფლულ, წინაბერებს მესამე საუკუნედან მოველინა ახალი სჯულის მოკეტული ნინო, რომელმაც ქრისტეს სარწმუნოების ქადაგებასთან ერთად ამ ახალი სარწმუნოების შესაბამი ტაძრების აშენებაც უსკანახა.

ეს ტაძრები ჩვენი ერის სულიერი მსაზრდოებელი შეიქმნა, თუმცა ხშირად იგივე ტაძრები შეიქმნებოდნენ ხოლო მიზეზი ჩვენი ქვეყნის უბედურობისა.. ერთსა და იმავე დროს ეს ტაძრები ძმობასაც ქადაგებდა, მტრობის მიზეზიც ყოფილა ..

მართალია, ჩვენი ერის მოწინავე ნაწილი დღეს გარეგნულად მაინც ეზიარა ევროპულ კულტურას და სულიერ წყურვულის მოკვლას სხვა მხრივაც ახერხებს, მაგრამ ხალხი ჩვენი ისევე წარმართობაშია, სხვა ჯურის წარმართობაში: ჯერ კიდევ ადამიანს თვის ნამდვილი ხატება ვერ უცნია, კაცი კაცისთვის მგელია, ვერ შემთხვევაში სახიერება დღეთსა გოჯოხეთის სატანაზედაც უარისია..

და ეს უფრო ნათლად ირკვევა: ხოლო, ჩვენი სამშობლოს დამოუკიდებლობის აღდგენის და თავისუფლობის ხანაში, — ხალხს, საერთოდ, თითქო ვერც-კი განუცდია ამ ჩვენი დროის დიადი ისტორიული ცვლილება ..

მართალია, სწავლა-განათლება დროის განმავლობაში თვისა იქნა, კულტურის წინსვლაც დააწინაურებს ერს, მაგრამ თუ ხელოვნებამ ერში ფესვი არ გაიდგა, აუთეატრი, მუსიკა, მხატვრობა, მხატვრული მწერლობა და სხ. სასურველ დონეზე არ დადგა, ჩვენი ერი წარმართობას თავს ვერ დაახწევს.

გასული კვირის ნომერში (№ 10) მოვითხოვეთ, დაბა-აოფლად წარმოდგენების მართვას დიდა ყურადღება მიჰქცეოდა დღეს აქვს დავსძენთ, რომ საჭიროა საგანგებო კაცი. ხელოვნების მოყვარული მკოდნი, რომლის მიზანიც უნდა იქმნეს ქეშმარიტი ხელოვნების პრობაჟანდა დაბა-აოფლად, სახელოვნო ტაძრების აგების მოწყობა, ბრძოლა სასცენო ხელოვნების დამამკირებელ მივლენათა წინააღმდეგ, სადაც საჭიროა სათეატრო რიგიანი რეპერტუარის მოწოდება, ნიჭიერ ძალთა საასპარეზოდ გამოწვევა, საერთოდ ერში კულტურულ მუშაობის გაჩაღება პარტიულობის გარეშე და სხ. მართალია დღემდეც კერ-

ძო ბირნი, კანტი-კუნტალ ქასრუონებლენ ამ საქმეს, ამიერდანი კი ახელმწიფოებრივი გზით უნდა მივეშველნეთ და ხელოვნების გაფორმება, როგორც გარეგნულად, ისევე შინაარსით მკვიდრ ნიადაგზე დავაყნოთ ..

სასურველია, ეს საქმე ერთის გვეგობი სწარმოებდეს და ხელოვნების ტაძრების შინაგანი მოწყობილებაც ერთს გვეგობი იყოს ..

ხელოვნების ამ ტაძრებში ადამიანი იცნობს თავის თავს და მსოფლიოს, ადამიანი ზეყაყობას დაუახლოვდება, კაცი კაცად იქცევა და ხატება დღეთსა ისე აღარ იქნება შებალაული ჩვენის წარმართობის გამო, როგორც დღესაა

—

✓ ჩვენს დედა ქალაქში სახელოვნო ტაძრის დიდებულ შენობის საძირკვლის განმტკიცებას გვიზადებს ქართული ოპერის გამგეობა, ხოლო ამ ტაძარში საღვდელმ: ახუროდ ქურთოდ გვიწერათვის გ. ჯაბადარის სასცენო სტუდია.

ამ სტუდიამ შარშან დაიწყო მუშაობა, მაგრამ უფულობაშია და ჩვენებურმა ინტრიგანობამ თითქო ფრთები ჩამოაყრდევინა ხელოვნების სიყვარულით აღჯანებული გული მაინც არ გაუცვიდა გ. ჯაბადარს და მის თანამშრომელთა კვლავ განახლებს თვისი მუშაობა. სტუდიის ნივთიერი მხრით გაძლიერდა იკისრა კოოპერატივთა კავშირმა და სტუდია უკვე გულდინჯად მუშაობს. თუ ნამდვილი ეროვნული თეატრი გვინდა, თ. ვისუფალი ხელოვნების ტაძარს, სამზადისი ამ თავითვე უნდა დაიწყეთ და ყველასი, ვინც ჩვენი ხელოვნების აყვავებას ხელს შეუწყობს, შთანთქმავალთაგან უკვლავ სიყვარულს დაიმახსურებს ამიტომ განსაკუთრებით მაღლობის ღირსია კოოპერატივთა კავშირი, რომ ჩვენი სცენის აღორძინებას ხელი მოჰქიდა. აგრედვე აოსანიშნავი და მისაბამია ის შრომა, რომელსაც ეწევა გ. ჯაბადარი ნამდვილი ქაოჯურა სიღინჯით, მოთმინებით და ღრმარწმენით. დაე, მისმა თანამშრომლებმაც ჩვენი სამშობლოს სცენის განახლებას პირველმა მერცხლებმაც გაიორკვეოს სულის ძალი და სწამდეთ, რომ, თუ ბევრთად იმუშავებს, ბრწყინვალე მომავალი მათია,

იოსებ იმედაშვილი

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის

„ცახელი“-პარამუნ ივანეს-მე თვალტყერეობი

ჩვენს პოეტის-სტრიტი ნაწი მგონებნარე სიმთავარი გამოწყდა.

მარიაობის 81 წამულად, ქუთაისის ახლო წყალ წითლზე, თვის მამულში სამის ტყეით ვერაგულად მოკლეს მესოსანი ცახელი.

ვის იყო იგი?

ქართული მწერლობის, საზოგადოებრივ გათვით-ცნობიერების ერთი თვალსაჩინო მოღვაწეთაგანი, ძველი (მესოსანი წლების) და ახალი თაობის ხიდი.

(ცახელი დიბადა დაახ. 1868 წ. ს ცახს, რაკის მახ. შინაური სწავლის შემდეგ ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელში დაჰყო ერთი წელიწადი, შემდეგ უფროსმა მამამ ანტონმა, მოხდოვის სამოქალაქო სკოლის მასწავლებელი, თავისთან გაიყვინა. მის მწერლობით სამოქალაქო სკოლაში ქუთაის დათბარა, 80-იან წლებში თბილისს ჩამოვიდა. საისტრატოგინტიტუტში შესესლდა, მაგრამ ის განზრახვა ეღერა მესართლა, ჩაღან იმ დროის ქართველ მწერალთა [ლიას, აკაკის და სხ.] გრუჟში მიხვდა და მწერლობას მიჰყო ხელი, როცა მისი ძმა ანტონი სტაროპოლისის სახალხო სკოლების ინსპექტორად დანიშნეს ხელახლად გაიწვია თვისი მამა. აქ მისი დახმარებით დაამსახურა დაწყებითი სკოლის მასწავლებლის ხარისხი და მასწავლებლად დაჰქმნდა უკანაქეთის სკოლაში. აქაურმა ბუნებამ, რომელსაც ცახელი ვაჟი ნადირიძის დროს, გააღვივა მისი სამწერლო შემოქმედება.—ერთის წლის შემდეგ მოსკოვს წავიდა პეტროვსკიაზნობისთვის სამიწარმოებელ აკადემიაში. მაგრამ მალე მამის სიცილინის გამო თჯახს დაუბრუნდა და მეურნეობას მიჰყო ხელი.

ლექსების წერა სკოლაში დიოჟენე მაგრამ არავის ვერცხვდა, მშკარა სამწერლო ასპარეზზე გამოჩნდა 1884 წ. ან. ლუღაძის ერთ „ნობათ“-ში.

იგი მამინ გამოვიდა ჩვენს სამწერლო-საზოგადოებრივ ასპარეზზე, როცა, მოსკოვსიტყვით რომ ვსთქვათ, „მალე კორღზე დაფენილი მისცემოდა ძილს სიფელი“.

მართლაც, გასული საუკუნის 80-იანი წლებით თითქო მინარეობამ-უკაცობის ხანა იყო. ამას სიხოდა დიდი ილია, როცა სწრდა „მამულე ჩემო, ჩემი სევდა მხოლოდ ის არის, რომ ამდენ ხალხში კაცი არ არის სიტყვა ვნალო, ახრი ჩემი გაუზიარო“, უკაცობითავე გულ—მოკლული ბრწყინებულ აკაკი ჰყოიდა.

„გმირებს დაძებნე, უყვირო ჩემი დღეი და ნადირო“... მათივე მიმღვივარი იყო ცახელიც, ნახი სულის პატრონი და ბუნებით ნიჭიერი, ცახელის ნაწერების მთავარი ძარღვი ძილში ჩაუღვლიდა გამოღვიძება, საზოგადოებრივ-სამოქალაქო ჰანეთა გაგრეკლება, დამემული ქვეყნის აღმადგენელი მოწოდება.

მისი პოეზიის დედა-ახარია სამშობლო ქვეყნის ბუნების გასულდგმელება და მშობელი ხალხის სულის-ცივეობის გაპროვინება. ყოველ მის ნაწერში ჩაქსოვილია დრამა სიყვარული გაგრეზო ბუნებისა, სამშობლო ქვეყნისა და ბედურულ აღმამიანთა მიმართ.

(ცახელი ხედავდა, რომ „მტარავლთა ველურის ძაღლობრივობით“ ჩვენს მამულს, „მოსწავლოდა ცხოვრების წუთი“. მტარავლი ფეხქვეშ ქალაგად რკოვრც ჩვენს კაცურ უფლებებს ისე აღამიანობას და გვირგვინდა: „ნუ დავიწყებთ მოშობლ ქვეყანას, გროვინებს“ ჩაღან „კაცობრიობის ფესვი ერთი: ის ზრდის მსოფლიოს დიდს აზროვნებას, და ვინც ერთს უკლავს თავისუფლებას, კაცობრიობას დიდს აძლევს ვენებას“... მხოლოდ მტარავლი იმ დრომდე არ აიღებს ხელს ჩვენს დარეგრასა და ფეხქვეშ გაქვავდება, ვიდრე ჩვენის

ერთვულ და ადამიანურ უფლებათა მოსაპოვლად თვითონვე არ გამოვიდნენ თავსაო. ამიტომაც მოვიწოდებდნენ:

„აღუშროთოც დროშა მტარავლთ სამუხრად. ჰირს შევეჯავოთ, ვით ბერკეტს გრდმელო; კაცს დავებრუნოთ უფლება ვახ, „იგებია“-ში, „კვლი“-ში, „კვლი“-ში და სხ. ცალკე გამოცემულია: 1, „გაგრეზ რაინდი“; პოემები: 2, „ზარნაშო“-ლეგენდა, 3, „ჩრეული ლექსები“, 4. „შაღას თავა გადასავალი“ და სხ. მეტი წილი კურნალ-განხეთებშია განხვეული ანუ ხელნაწერებად. ბოლო ხანში სწერდნოთ დიდს პოემას, ეტილოგოების შინაარსის ნაწარმოებს, რომელთაც აპირებდა თვისი მწერლობის დაგვირგვინებას, მაგრამ ჩვენდა სამწერლოდ, უფცი ავანახის ხელმა ამ ნაწარმოების დასრულება არ აკლავა.

ჩვენის ცხოვრების შანხელება ძალად კიდევ მოიქნია ხელი და იმსგავრება ის, ვინც მთელი თვისი ლამაზი სული ხარკად უღწევდა ჩვენს ქვეყნის გათვით-ცნობიერებას, ახალშენს, გათავისუფლებას.

ნუ თუ ვითი ვითი, ასე ველურობას სახლავარი არ ექნება!

ამბობენ, ვითომც აგარულე ნიადაგზე მოკლესო. ზოგნი—ვითომც უახლ მორჩაძის შური იძიესო... ერთის თვის წინად ზოგელს უღწერო შვილი და მარიაობის 81-კი სამის ტყეით გასწვრივცის ის ნახი სიმი, რომელიც თვისი თანამემამულეთა და საყვარელ სამშობლოს საკეთილდღეოდ ტბილად ჰქლერდა თითქის 55 წ.

„ფუი, შენ ხელდა მწერლობის ამ გვარ მწარ ბოლოს უწერდი“!

ვიტყვი ცახელისავე სიტყვით.

თუქცა ცახელს ასეთი „მწარე ბოლო“ ჰხვდა, თუქცა იგი კუთვნილობისმებარ ზემით არ დაიკრძალა პათიფონში, არამედ ენქენისთვის 4 ჩვეულებრივ მიზარებს იმ მიწას, სოფ. ცახს, სადაც 55 წლის წინად ახილო თვალი, დასადე

„მალე კორღზე დაფენილი მისცემოდა ძილს სიფელი“...—მანიც მოვა დრო, ჩვენი აღორთაქმული ცხოვრება კაპოპატში ჩაღვტება და ერის მესიდილუმე, ხალხის ჰირისუფლო კალმონსათ ღირსეული ფასი დაწებდა, მაშინ თვით ცახელის სამაგრ გარდაიქმევა რაჰის ღირსეულ შვილთა პანეონად.

ეს დროც მოვა და ქართველი ერთი ჰქლადე კურთხე ით მოხსენიებებს იმას, ვინც ამ ერს უმღერა გაზაფხულის ტბილი ჰანგეში...
იოსებ არიმათიელი

თვალ-წინ მიწყვი ყვევილთა გროვაც: ის მე მაგონებს ახლო წარსულსა... ის მე მაგონებს პირველსა სატარფოს ღვითებით სესვე ტურფა ასულსა!

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

...დაც ცრემლებს ვიფრქვევ ყვევილთა ძირებს; თან მიჯნურობით კვლავ შფოთავს გულში! და მაგონდება ფიცის გაქტები პირველი სატარფო ღდეს დაკარგული..

განახლებული

სიცოცხლე

რომში ქართველ-სომეხთა სამიდან
(გაგრძელება. იხ. თ. და ც. № 10)
ცეცხლის რკალს

სომეხთა მესვეურნი რომ თვით საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში განხვეწილი კი დიდის ფაზიფუხით მოიწვევდნენ ჩვენი სამშობლოს გულსდენ თბილისელებს, თითქმის მთელი სომხის ხალხი—ცხადლივ თუ მალევი წინადვე ტრეზებს იწაფებდნენ მომავალი სამხედრო დავის განწყობებით და მათი სხვა და სხვა ჯგუფნი მხოლოდ ერთს აზრს შესტარებდნენ—დიდის სომხეთის აღდგენას. —ქართველთა სულისკვთება უფრო ნაირ-ნუნარი იყო, ურთიერთსავე განსხვავებული გზით მსვლელი, ქართველთა მეთაურნი უმთავრესად დედა ქალაქ თბილისში მოკალათებულნი იყვნენ და აქედან სცემდნენ ქვეყნის მოწყობის სხვა და სხვა გეგმებს: რუსეთის ბატონობის დროს გაორკოფოველი დიპლომატიის ინტელიგენცია და სწავლებული ნაწილი ერთსა მხოლოდ ერთს საგონებელს იყო მიქცეული: ნეტავი თუ დროით მოედლება ბოლო ამ სულის შემთხვევს 'რევოლუციის გაღმევებასო', მდამიო ხალხი, იმავე რუსეთის უფლებიანი მოღვაწეობით ისე იყო გონ-დაკარგული, რომ სამშობლოს იდეა თითქო არც კი არსებულებოდა, ხოლო მოწინავე მეზუ ხალხი და მისი მესვეური დემოკრატია დედაქალაქი დასიცოცხლა ძარბუღით, მაგრამ გსუც დაქსაძულდა. თითოეულ ჯგუფს საკუთარი გზითი დაფარსებინა და ხშირად პირად ანგარიშ-მისწავლებებანი სანა-ლოდო საეროს სახელით გამოჰქონდნენ. და იყო გაუთავებელი გაჯავსა: ნაწილი, განსაკუთრებით მოყრდენულნი ჯგუფთა, სომეხთა შემოქმედის ნაწილი ომის წამებულად აღიარებდა და მთავრობისგან გადაწყვეტულ ნამოკვების გადადგომას მოითხოვდა, სამაგიეროდ საერთო შრომის დროს მომდევარნი სომეხთა ასეთ საცოცხლ ომის დაწყების მიზეზად არა თვლიდნენ. ამიტომაც იყო ქართველი დემოკრ, ეროვნულ იდეას უარყოფდა, გარეგნულად მაინც, ასეთ სულიერი სხვადასხვაობაში გიზიგებდა ქართველ სომეხთა ომის კოცინა და ქართველ მოწინავე რაზმებს ცეცხლის რკალად ხეობდა...

სომეხთა გულისა დება თანდათან ერთასა შლიდა. საქართველოს ელჩი, მდივანი ერევანში რომ მშობა-ერთობის აზრის გაფრცხვლებში იყო გართული, სომხობა საქართველოს შიგნით აქა-იქ აჯანყებს აჯანყებაზე აწყობდა, ხოლო საზღვრებიდან შეუწებდნენ, ერთის გეგმით ყოველის მხრით წინ მოიწვედა...

ქრისტეშობის მ უკვე სანაირის მალაობებზე გამოჩნდნენ სომეხები და ქართველთა მცირე რიცხოვანს სახედროს მცველ ჯარს სასტიკი სროლა აუტრებს, ქართველ ჯარისკაცთათვის ეს სროლა მიუ თურა იყო საუბადისწერა, რომ მტერი მუსრს ავლელდა დაწობილია ქართველ მეთაურს ხოლო ქართველს კი არ შეეძლო მტერზე იერიშე მიეტანა და ერთის შეცვებით შეცდომიდა ან მისთვის ბოლო მოეღო, რადან უფროსი უმრავანება: საქართველოს მთავრობა, კი მხოლოდ ერთს სტრატეგიამ—სისხლის ღვრა არ მომხდარიყო, ქართველ-სომეხთა ყოთლ-მეზობლობა არ დარღვეულიყო. სომეხთა მოკანუხ მთავრობა მალე სომეხთა გაწინაწილი ჯარი წამოიშველა ვინ. ტერ-ნიკოლოსოვის მთავარ საარღობიანთა და სანაირის მალაობებზე გადომდვარ სომეხთა მოქმედება უფრო გამძინდა: ვეება ტინები გისიკენ მილდადა რაზრახით. დაგარბებულმა ტინებმა გაქვლიტეს რაოდენიმე ქართველი ჯარის კაცი და რაინის გზის ლიანდაგი ჩახურავეს.

სანაირის ზემოთ გაურკვევლი, იღმსელს შიშის დროს რკელა...
ნი ზარს, რაკა ვენ. ტერ-ნიკოლოსოვის გაწრთვინლი რაზმები სანაირის მწვერულს მოადგნენ, დაბლობში, ლიანდაგის მოშორებით შედიოდნენ ქართველი ჯარის კაცი ერთის აფირით ტინს მომუგრებოდა. ეს რაზმი მტერს ვერც ესროლა, ვერც საფაროდან გამოსწავლია რა მალაობზე გადომდვარ არ შეეწინა.

ირველი მიდამო ჩამოთავსებული იყო, თითქმის ორას ნამოკვლ სადგურთან მის შერვათა იდეა, სადაც გენ, წუთიკით და რაოდენიმე ჯარის კაცი იყო შეფარებული. რაზმები ურთიერთის მოსწყენდა და თბილისიდან წუთით წუთით ელოდნენ ბრძანებას და დამხმარე ძალას, მაგრამ მომხმარე ძალა და ბრძანება არსადა სჩნდა. ერთად ერთი ჯავშნისანი № 1-რ, რ ა უ ზ დ ი ტ ე ლ ი მიმოქროდა ლიანდაგზე და მისი მოგრეგობით სროლაც მიზანს ვერ აღწევდა. მთავარ სანაირის მოწყვეტილი რაზმი ეს მორეე ღდა ტინის ქვეშ იყო შემწყვედული, დახსენილთა მთლიანდნენ. სიცოცხლ, სიმშობლისა და უქოლორისაგან ჯარისკაცთ ადმიანის იერი აღარ ქმინდათ.—ერთად ერთი თავდაცვისა და შერის გების გრძობა იხვარებდა მათ დეხზე: ააქა ჩვენც შეგვეძლება მტერს პირისპირ შევხედო და მაშინ სანახავს, რა ბიჭებთანაც ჰქონის საქმე. ამ ფიქრში იყვნენ, რომ რაზმის უფროსმა ოფიცერმა უკმაბდით წამოიხატა.

—ჩვენმა მთავრობამ გავცვიდა, უშეძლებლად გავყვინდა... თორემ ვად გავფიქრებ აუა უხარბონოდ გიტოვდა... ბალობსა,—გავრცოვდენ, შენ-კი არ შეგვეძლოს პასუხის გაცემა. სადა არის მამულის ღირსება და ცეკვა? ჭოი, ამისთანა ნაირს სიცოცხლეა—წარმოუსტევა და უსტებ რეალობებმა იტევა, ნავანის ტციამ ოფიცერს ყეშა გადასცალა.—

—გას. ბატონო, ეს რა ქენი?—წამოიძახა ერთმა ჯარისკაცმა, მაგრამ ვეღარაფერი უშველა და წარმოსთქვა:

გაბრახებულმა თითონ დაიკა რეალობერი!
შემართალი ჯარისკაცი თავის და უნებლით განზე გახტნენ.—ეს შენიშნა მალაობიდან მოდარბებულმა, ჩასაფრებულმა მტერმა—აჰა, გვესტრიახა, ეგონა, და შევიდან ტინის ქვეშის დაფარებასთან ერთად ტციაც დაეყარა. შევიდენ მშ დროს ტინის ქვეშ გაიტანა. თავ მოეყარებოდა შეუფარებელი მამული შეილ ოფიცერის იენათა-კი ვერაფერ შეიტყუა. ისე გაქპრა ამოვ სოფელი.
გენ. წუთიკითვე, რაკი თვალ და თვალ დაინახა სომეხი ნამვილად გემოებინაო, მეორე ჯავშნისანი მატარებელი გაწინა ჩახურავლი ლიანდაგის გასაუფრთებლად და ფეხისან მტერე ჯარის რაზმთა ზუგუნის გასამარებლად.

ქრისტეშობის 10 სანაირისკენ გავიდა ჯავშნისანი № 3 თავისუფლების სიმბარეა ამბუკა მეტეღობის ხელმძღვანელობით და გრივლ კინიქობის ზედახედელობით.

გ. კვიციანი

ეს გ. კვიციანივე, აღმუტანტი ვ. გავუტომისა, ერთი იმ მეთაურთაგანია, რომელთაც სამხატურში მტრეც წესი სავალით მოვალეობად მიანიჭათ და პატარა საქმის ბუკითი შესრულებით დიდს საქმეს ავირგვიენებენ. მისი მოვალეობა იყო სანაირის მდგვა გავწინდა და მტრისგან დეფარანა, თავისუფლების სიმბარეა სანაირის ავიდა თუ არა, მტერმა სროლა აუტემა, მაგრამ იგი წარბ...

შეუბრუნდა სდრაჯობდა აირუმიდან სანაინამდე, რომ მტერს ლიანდაგი არ აუყარანა და მტრის მოძრაობისთვის თვალთვლი ედევნებინა. სომხები დაუნდობლად იტყუებოდნენ. გზად თითოეულ ბავშვსა და ქალსაც კი არ ატყუებდნენ. ვიწრო ხეობაში მომწყვდული ქართველთა მცირე რაზმი და ჯავშნოსანი კარგად აჩვენებდნენ, სომხები მაღლა კლდეებზე უხარბზარს ქვევს ნალექებით როგორ აფეთქებდნენ ძირს დასაგრობლად.

მტერმა არა ერთი და ორი კართველი შეიშარა იმხვევლად: ქართველთა სადარბაზოებს ზვედნი ქვეით დაჭურვება და დიდის ვერგანობით მუხრავდა. ქართველი საოლღობა ცდილობდა მოკლულ—დაჭრილებს გამოეცვინა, თეთრი დროშითაც კი გავიდნენ, მაგრამ სომხებმა აქაც ვერაფერი სიმძაფრე გამოიჩინეს, შეიშარის საფრთხისთვის უფლებაც კი არ დიდეს და ქართველთ ნება არ მისცეს დამტრელებს გამოეცვინათ.

საოლღოთ სომეხთა მოწინავე რაზმები დაბლა ჩამოვიდნენ მოკლულთა დასაყარაკვად და ნიკრე დაჩხრხიდაც კი სასტიკ სროლას ასტებდნენ ხოლმე. ამ დროს არ ჩვენი ჯავშნოსანი იყო უსამართო: ტყვის მფრტვე ეგული მძლავრბავი ატანდა და აქედან სიბადნად დაჭრილ გარდაცვლილ შემოშრთა მძარცველ—შემპაწველად.

დღისით მომპყრელ ადამიანთა ველურობა ღამის სინებულზე დაჭრა, ჯანებურება წანაზა.

ქრისტეშობის ორთმეტამ კიდევ ერთხელ გაატრევა ადამიანის სულის სინებულ და გამართანა მისი სინებულ. ამ დღეს გამიჩანდა ვინაჲ, უნაშესო მტერის საზიზღრობა: თოვლით გადაჭრებულა ფენადანად მოწყვნილად დღისით გენ. წულუკიემ გოგირით გახედა ბრძოლის ველს, ფერღობს, სადაც სისარგული სურათი დანებდა, სურათით, რომლის მზგავრა ატც ერთ ომში არ შეხვედრდა, —ეს იყო აქა—აქ დაყოლილ ნათრეგ წაწამები გვაგები შემოშრთა... გვერთაღმა თვალთ არ დაუჭრა და სპორტიკი კორძიაა გავაზენა, რომ ყოველივე ეს შევმოწყვინება. პოურ. კორძიაიმ დახედა და რა ნახა—ღამისით სომეხებს დატრეტელბინათ და შევიბოწნათ მუნხანათურ თვადანაში დაბოცილი ქართველი ოციკურ ჯარისკაცი. ავერა ტრეტიკიაა მემობარი, რომელსაც სასიორტსო ასო მოჭრილი აქვს და პირში სჩრია; ავერ ლერე—ქართანის ვაგაკი ახალად წვერ—ულეშა აჯარებული, ქორორ—გადავარტნილი, ბავერ ღიმ გაუჭრებელი, —ვის იცის რა წუთებით აღმოხდა სული, მყერ გამობოლია, ეტყობა—უყვე გაცივებლისათვის დაუციით ხან ჯალი; ავერ ჩახსებული ბიჭი, ვეფხეს რომ ჰჭავს, კეჟა—გაბეჭეტილი, მკლავებ—შემოჭრებული, სასტრეში გადაღორბნილი; ავერ სტერი—მოჭრებები, მიოლად გატრეტელბული; ავერ შებით თვალზე ჩათხორბნი, ავერ ასო—ასო აქუწული...

და ყოველივე ეს მოიშოქმედა ადამიანის ხელმა, — სიმუხთის მოწინავე ჯარმა, ბრბობა სახელით მონათლდა რომ უსაც ხელმძღვანელობდნენ სომხის ცნობილი და რველილიკონებრება წოდებულნი ბელადნი...

დახედა მზედარამა ერთი ღრმად ამოვიგინა, კბილებზე გაავარტუნა და ბრბობორბეით ესლა წარ მოსთქვა: „ღამ, ასე იყოთ შეგრანთა!“

შევიქ ქრისტეშობის 11 სომეხმა აღავერდა და სანაინს მთავის ლიანდაგი აყარეს. გრ. კვირიათის ხელმძღვანელობით ჯავშნოსანმა, თავისუფლებით სიმაგრეში დოლოდნე დაიწყო გზის ვაწმუნად და თუქცა მტერი სპრის მხრით ებრძოდა „თავისუფლების სიმაგრე“ სანაინისკენ გამოეცემა ამ დროს მოკლეს ვერდილილი მძარბამ, მტერამ ამ უტყუარებს სამშობლოში და რველილიკონის გმირები როდღ შეეშინებოდა. მისი ჩასვლისას ორი ჯავშნოსანი—სანაინის მხრით №1 გრ. მუხთის ხელმძღვანელობით, ბოლო აქედან—გრ. კვირიათის ზედამხედველობით ერთმანეთისკენ გაემართნენ შესაფრთხელად. მაგრამ ვერ მოახერხეს, მტერს ძალზე დაეშინებინა გზა გენ.

წულუკიემ პირდაპირ ცეცხლში იმწყვედოდა. საჭირო იყო მისი გამოყვანა. როცა ღღემ დალაღაკები ჩამოივინა, არემარე სინებულზე მოიქცა, გრ. კვირიათის მოგებრებით გენ. წულუკიემ სანაინიდან სამშვიდობოს გამოვიდა.

გენ. წულუკიემ რომ თავის მცირე რიცხოვან რაზმით მტერს უკლავებდოდა და აჩრებდა რათა რესპუბლიკისთვის დრო მიეცა ჯარის შესატრება და უფრო კიდევ აღავერდას იცავდა, იმ :ლაუერდას, სადაც უჭინ ერთელ მფის ზარფუნანა—მადანი იყო, ახლო—კი სიბელნის ქარხანაა, გ. გოგავამ განაგრძებუბა გასაკა—წამ. ზდარი გზა აღადგინეთ როგორმე და თითონ—კი თბილისს გამოქანდა მოავბდისთან მდგომარეობის პირისპირ ასახსნულად.

საქართველოს მინაპირე რაზმი თუ მოულოდნელ მტრისგან ტყვიით ჰჭრებოდა, ჩვენი ელჩი ს. მიდიანი ერევნიდან ქრისტეშობის 8 გამოხსული, შუა გზაზე მატარებელში მომწყვედული თბილისის მისვლის გაეთავებელი ოღონით დნებოდა. მართალია, იგი მარტო არ იყო: ერევნიდან გამოსულს თან ახლდა 14 კაციგან შემდგარი აგრად წოდებული სომხების დელეგაცია, ვითომ და საქართველოს მთავრობასთან სადაც საკითხის მშვიდობიანის გზით გასათვლად. დელეგაციაში სომეხთა ცნობილი საზოგადო მოღვაწეი და „დაშნა—ცოტა—უნი“ წვერნი იყვნენ: სომეხთ პარლამენტისმცირე არჩეული ა. ა. აღრონიანი, მ. ი. ჰაპაჯროვი, ტ. ს. გიროთიანი სურსათის მინისტრი გ. ი. გულუანი და ს. როგორც შვედებ გამორიცხეს, ეს დელეგაცია უფრო საქართველოს ეტრისა და მთავრობის თვალის ასახვევად იყო არჩეული, რომ სომეხთა იღვწილი მიწრაფებანი დრომდე არ გამოეშარავებულიყო. ს. მიდიანამ, დელეგაციის თანხლებით. ქრისტეშობისთვის 10 ძღვას გუმბრს უწია. აქ დელეგაციას წარუდგა ყარაქლისის სამხედრო ოლქის უფროსი ჰბრო და ვითომდა დიდის საიდუმლოებით, თითქმის ცრულმობრუებლმა, მოკატუნებით საქართველოს ელჩს ს. მიდივას შესწილია:

—ღმერთიკ გიწველით რომ მოზრძანდით და თქვენეი თვალით ნახათ, რა საზიზღრობას სჩადიან ქართველი ჯარის კაცები. მათმა ძალ—მოპრობამ აძლეულა უზუნლიარი და მის ახლო—მაღლო სოფლის მისეორებულნი. მოკლეს უზუნლიარის კომისრის თანაშემწე, აყარეს რკინის გზის ლიანდაგი, დაიწყო ხალხის ძარცვა და ტლევტრაფთეს მეთული ვადსჭერეს, რომ ზალმა მთავრობას საჩუჯარი არ მისცეს... და რომელი ერთი ესოქაქი ერთის სიტყვით, დღდათ პატვიტეშული სიმონ გურგენის თქვენი ჯარის რაზმებულ ჯარის კაცები რომ არა, გულწრფელად რომ მოგახსენოთ, უკატრული პასუხები, ნამდვილი შინტკისტები არიან, ყახალები, დანცეხები—მოახანა ჰბრომ ვითომ და ნამდვილად შეურაცხყოლია, საცოდავი თავ მოკატუნებით, შემდგე დაუბატა: უმართლესათ გთხოვთ, უბრძანოთ გენ. წულუკიემ. მოსალს თავის ჯარისკაცთა ძალმომარეობა, უსამართლობანი...

(გაგრძელბა შემდგე ნომერში)

№ 3

მ რ ს უ ლ ი კ მ ბ ნ ე ს

უძღვნი ვ-ს.

1

მოდი, ვიდრე ახალგაზრდა და კარგი ვარ! მოდი, მოდი, მინამ თვალეზის ცეცხლი დასწავეს შენს ატმის ფერ ლოყებს და სველი ბაგე დააღწობს შენს მოედულზე ტუჩებს, თეთრ მონოზან კაილებს მივლილად მდგარს! მოდი ვიდრე ჩემი ქაბუჯი დამოილი მომხიზველელია და სულს დაბავიწყარი..

2

ხომ ვიცი, რომ საფლავის კარზე მდებარეს დამიტირებ და შენი თვალის წინწყალი დაეტემა ჩემ სიკვდილის ფერ ლოყებს, თეთრი კოცნა მოახვედნება ჩემჩაემ ბაგეს და შენი თმის ნიაღვარი ჩამოიქცევა ჩემს უსიცოცხლო მკერდზედ!..

3

შენ ხომ ღვთაება არ ხარ, რომ შენში აღზნებულს ტრფობის ცეცხლს სული და ხორცი არ შესწროს მსხვერპლადა? შენ ხომ ღვთაურე არ ხარ, სხვას გაუხათო ტრფობის სხივებით და თვით კი მარად ჩაბნელებული იყო?!

4

ხომ ვიცი, რომ შენც ქვეყნის შვილი ხარ, იმავე გრძნობებით, რომელიც ითხოვს ნავარდს, თარეშს, ხომ ვიცი, შენც გსურს ტრფობის წაშება მთვარიან ღამეს, სატრფოს გულში ჩაკრულს, სიყვარულის ბოღის მოსმენით დაღლილს და ტანის რბევით დამტყპარს, სანეტროს სუნთქვით და აბობრის დუმილით გაწამებულს! ხომ ვიცი, შენც გრწამს თვალეზის ზღაპარი და ღიმილის უკვდავება? მაშ მოდი, მინამ ახალგაზრდა და კარგი ვარ, მოდი, ვიდრე თვალეზის ცეცხლი დასწავეს შენს ატმის ფერ ლოყებს, მოდი!..

5

ხომ იცი როგორ გავიცანით ერთმანეთი! ხომ ვახსოვს ჩვენი თვალეზი შორით როგორ მიესალმენ ერთმანერთს და.. გაშტერდნენ?! მათ ვაივებს ჩვენი ჭულიის ზრახვანი, მათ გავცანტენ ჩვენ, მაგრამ მაინც ვერ მოვსულვარ შენთან ახლოს, რათგან „უღრმობნი“ ვართ! ჩვენი თვალეზი კი იცნობენ ერთმანერთს-

მე არ ვიცი ჩემი თვალეზი რას გვიბოძებს, ვიცი მხოლოდ როგორ მიყურებს შენი თვალეზი, რას ვხედავ მათ გაშტერებაში. ღრმა, ბნელი, ეშითი სავესე თვალეზში ვხედავ გარდაბელოლობის სიმწუხარეს, ახალგაზრდობის სწეტარებას, ვეღაფერს, ყველაფერს!.. ოპ, შენი თვალეზი!

6

შენმა ეკალ წაშაშაშა და ხელოვნურად დაწულ შევ კულულეებმა მითხრეს, რომ გზიზღება ქვეყანა, გვეჯავრება ადამიანები, რომლებშიაც ერთმა უნდა მოსპოს შენი ახალგაზრდობის სიქორფე, უნდა დაახრჩოს შენილი-

მოდი, ბიწურის კოცნით უნდა დასამაროს შენი თვალეზი, სიკვდილის მოგონებით უნდა გაგიშვროს ახალგაზრდობა! შენ კი არ გსურს სიკვდილი, არ გსურს სიბერე... შენ გინდა მარად სხეთი ტრფვა იყო... და მეც ღუჯურე შენ ეკალ წაშაშაშ და ხელოვნურად დაწულს შევ კულულეებს!..

7

მე არ მინდოდა შენი შებღალვა ჩემი სურვილით. მე არ მინდოდა შენი შეგება ჩემი ადამიანურის გრძნობით და ვინატრე:

— ოპ, რატომ არ ძალ მიძს მხოლოდ კოცნით შევიგხო შენს ტუჩებს და ვიგრძნოთ ის, რასაც გრძნობს ჰალ-ვაჟი ენების ძაფებით შეკრულ-შებოკვილი! ოპ, რატომ არ ძალ-მიძს, რომ ჩემმა მხოლოდ ერთმა კოცნამ დაგაორსულოს და მით უარვწყუთ ის ბუნების წესი, რამელიც ღმერთებს მოუგონიათ მომავალ თაობის განენისათვის, ოპ, ორსული კოცნავ! ოპ, კოცნით ორსული!

8

...მაგრამ აკოკრებულმა გულ მკერდმა, დომინოს ქსოვილით დეფარულმა, ეინიანი თვალებით გამოიქვდა შენი საიდუმლო: მითხრა, რომ იტანჯები და ადამიანი შორის დადებულს, შენცა გწავეს ვეის სურვილი ისეთივე მშვენიერია, როგორც თვით ხარ, ისეთივე კარგია, როგორც შენი წაშაშაშ სიტურევა! და აი მე! მიიღე!.. მე კარგი ვარ ეხლა! შემდგე კი არ ვიცი როგორი გახვდები, რას მიხავს დრო... მაგრამ, დრო ხომ შენც წაგართმევს ყველაფერს? მაშ მოდი, მოდი, ვიდრე ახალგაზრდა და კარგი ვარ. მოდი მინამ თვალეზის ცეცხლი დასწავეს შენს ატმის ფერ ლოყებს! ოპ, ორსული კოცნავ!.. ოპ, კოცნით ორსული!..

არჩილ მაჭავარიანი.

*
**

ქშურად შვილი ჩემი უჯავილი ოპ, სეკდის ალთი ცხტეხეხეს, სქქება და ჩემ ბუჩქნარ ბაღს შავი ჩრდილი თავს დაფარუტატებს, უდროად ხშეპა..

ამ დრას მე ბეჯერულს ანეინ შიბრაღებს, არც შეგობაბა, სატრფოთ გულისა, მხოლოდ უორანი თავს დაშტრიალუებს, მსხვერპლი ხარ, მსხვერპლი სიყვარულისა!..

ქშურად შვილი ჩემი უჯავილი ოპ, სეკდის ალთი ცხტეხეხეს, სქქება და ჩემ ბუჩქნარ ბაღს შავი ჩრდილი თავს დაფარუტატებს, უდროად ხშეპა..

VI კრიტიკის ხელშეწყობა

1. საშუალო საზოგადოების სახლამ გამოვლამ დიდი ქერქია გამოიხან. კომპარტივის კაპიტრის დამკრებით მიაწო ერთგულ მამღერალთა გუნდის "ქაქა" დ. არაუმიდის ხელმძღვანელობით, საღი ომპოქმდე ქალ-ვათა. კულემ უმე შეის. წყლა ერთგული სიმღერის რეპერტუარი და მოგზაურის საქართველოს დაბა-ქალაქებში კონცერტების მოსაწყობათ. საზოგადოება უგულვან ადტრეებით ეგებება; დარს სათქერო სტუდია ლიტარ სტოლერმანის ხელმძღვანელობით, მასწავლებლად მოწვეულია გოლდმანი. სტუდიაში მონაწილეობენ: ქანდი: ფაგდენიშვილი, ბეჟანიშვილი, ებაშიძე, ვაჩი: ჭუჭუბუძე, დღარაძე, ზაფიშვილი, ლვინი-შვილი, ორჯანიძე, შერდელიშვილი, ლორდიაშვილი და სხ. რეპერტუარი - ერთგული ოპერებისა. სეზონი გაისსება ლვინიშვილის შუა რიგებში ს. ხალს სახლში.

ამ შირთე მალე გეგმება ახალგაზრდა, მკრამ ერთგული სათქერო დასი. თვით სასწავლებელი გადაქმდე ფინანსთა სამინისტროს შენობაში სასურველად გაისნას აგრეთვე აღმოსავლეთის, კერძოდ ქართული მუსიკის კლასები, როგორც შავ. ჩანტურის, ჭანურის, ფანდურის, თარის და სხ.

რე შეეხება სახელმწიფო თეატრის სეზონს, ეინდ უნდა აიღოს წრეულს იგი, მთავრობამ უნდა დაეჯლოს, ეუთაბიულ ოპერების კარდა, ქართულ ოპერების მოწყობა.

აგრეთვე აღარ უნდა გამოვროს შეგდიაში, რომ ერთ მსახიობს ეკლოდეს თეატრში ეთას მანეთი, სხვებს კი შიმიდისსავან ეულის უდიანდესთ სტენაზე. ამხართ დიდი გუნსევაება ჟამატრულ ბიას შეღბაშენის ტაბრში და, ისინ დემოკრატულ ხანაში, არა დემოკრატულია. ჩვენს დევიზია: გზათავისუფლ ხელოებას თავისუფლ საქართველოში. დრამა დი ოპერა, მუხუხადად იმისა, თუ რომელ ერთგუნებას გეუთვნის იგი, განთვისუფლებულ უნდა იქმნას სახელმწიფოდა საშობაქაქო ტანსახეობისაგან. დრამა არქივს ჩანარდეს ბიუროკრატისგან დარჩენილი სასწოვარა - ხელოებასეც გადასახად, დამუფუნებელ კრების ხელოებათის კომისია უნდა დაეფურდეს ამ საკითხის ერთშემა.

2. ტულის რობის და მხობის კრთი უმთავრესი მიზნობაგინ ხელოებათის დაქვეითება იყო. შორნოვრთაგინ რეგორენ საქერსობით, უმთავრესი ალაგა დაივაბა. ხოლო რადგანხ ხელოებათა არის სახელმძღვანელო ღერძი საზოგადოებისათვის, ამიტომ შორნოვრთაგინა გადაიქცა ჩვეულებრივ მოაღუნად სწოვრებაშიდ და ანას მოუგა, რასაკვირველია, მთელი სახელმწიფოს დატემა.

რად შორს მივდავართ, შეეხდით რუსეთს. რა სიკეთე მოუტანა ხედს ფურტურისმის მამართლებამ, ჩვენ ვგვტავთ.

მაკრამ საქართველოში ი.უ განდებოდენ ფურტურისტიკი, ამას კი არ მოგვლადით.

უკ ხელოებათის მახლაქჩი იმითი არ გამოვლადებინ, რომ ჩვენ ხალს ეინებას უმეღებენ თავანთი არა ლიტერატურულ ხარმობით, ჩვენს ხელოებათის ნამდვილ მუშაგად თავის დემაკრით და თანხარ სრეკებით სთითხნან, ანუ ხელს უშლიან მუშაობაში. და ერთი მთვანი იქამდე კანდინდებთ რომ გამოდის საჯსოდ უცხო საზოგადოებათის წინაშე და ტალხში სერის ჩვენის ხელოებათის დარაქთ.

რთ სდუმს მწერალთა კაპიტრის თავგდომარე რეალისტი-პოეტი კ. მაქაშვილი? ნუ თუ აგრე ამატ აღმოსროლადი ტალხა?

რატომ აკავი არ ადებთა სამარდინ და ამ სანახსოვანსუ არ გაინდებთ?..

დამხედ უჩნს რაც უნდა ბეგერი უსვან ცისფერი საღბაგება, მიინდ მით ღვიბი არ დაილავს.

ჩვენს ხალს უუვარს სმ ბუნებრივ, ნამდვილ ეინწებით. სვ. წერეთელი

საქართველოს მემორიალი

შენიშნულია, რომ განსაკუთრებულ პირობათა გამო ჩვენი ქვეყნის თათრობა კულტურულად უმროა ჩამორჩენილი. მათ შორის სწავლა განათლებას ვერც დღეს ვინც განუგაუდგავს ფესვები. მართალია, ამთავტავით ინტელიგენცია, მაგრამ მღორ მტორე და როდესაც ასეთი ხალხი იძლევა ნამდვილ სახალხი მუშას, სანეტარი მოვლენად უნდა ჩითივალს.

სოინ ყული მამედოვი

ჩვენი ქვეყნის თათართა ერთი მოწინავე მუშათაგანია საქართველოს დამფუძნებელ კრების წევრი, სოფ. იორან-მუღლის მტორებრი სოინ ყული მამედ-ოლი (სამედოვი). რომელიც იყო უმეღადუ მეტრა რაც სოი. -დემოკრატულ პარტიაში მუშაობს და ძლიერ დიდი ამაგიც მიუტლების როგორც ჩვენი ერთობის ქადაგებაში, ისევე აგრეთოდ თათართ გაოვიტინობებებში. იგია, სხვათა შორის, თათართა სოციალ-დემოკრატულ პარტიის ჰუმეტის ერთი დამარსებელითაცანი, ქართული ენის კარგი მცოდნე და ზოგჯერ ქართულ გახუტებში წერილგნსაც ათავსებს. ამ ვამად არჩეულია იორან-მუღლის თემის თავმჯდომარედ და დიდის თავგამოდებით ემსახურება თათრების წინსვლას და საჭაროთველის ამაღლებას როგორც ჩვენი ქვეყნის ერთგული შვილი. იქნება 4 ნ წ. ცოლ-შვილის პარტონ, ღარიბი მარტამ ულამი საერთო-საზოგადო საქმევე მზრუნველი ორი კვირის წინად ძლიერი ავადმყოფობა გამოიარა. უსურველი დღევრმელბა ჩვენი ერთობის განმტკიცების საკეთილდღეოდ, თვის თანამერჯულითა სასიკეთოდ და ცოლ-შვილის სამდღინიოდ.

ნ ა ნ ა *

სოხუმში მიწვეული

ცას ვარსკვლავები გადგრა, თავი ამოპყო მთვარემ,
 გარს შემოიცვა ტყემზნელი, ვით დედამ შეიღზე მგლოვარემ
 ბუნებამ, დლითი დაღლილმა, აწ განსვენება ინება...
 დაწნარდი, ჩემო პატარავ, შენც ტკბილად მიგეძინება.
 მისდუმდა ველი და დასდგენ წამები ნეტარებასა,
 აღარ გაისმის ჰაერში ღლივილი ფრინველთ კრებისა
 წყნარს ძილში ტბ ლის სიზრმებთ ეყვალს მიეცა ღლინება..
 შენც გულს დაგიტბობს სიზმარი, დაწნარდი, დაგეძინება.
 მხოლოდ მჩქეფარე რუს პირზედ რეკავს ბუღბუღლის ტკბილი
 ხმა,
 და მისკენ მიჰქრის დამთვრალი ჩემი გრძნობა და გულის
 თქმა.

გ. გვაზიშვილი

მეც ვიცი მღერა, როს ერთი რამ მაღლი მოამეფინება..
 შესწავიტე, გვერტო, ლულუნი და წყნარად ჩაგეძინება.
 შენა ხარ სრული იმედი ბედკრული ბიძა-შენისა,
 გზრდი შენის ქვეყნის იმედით და მცველად დედა ენისა,
 უმსხვერპლეთ თავი სამშობლოს, ტანჯვის ნუ შეგეშინება..
 ნუ აჩქარდები, ჯერეთ კი ჩასთვლიმე, ჩაგეძინება,
 შენში სდულს სისხლი გმირული მხურვალე, დაუდეგარი
 და ვაჟ-კაცურად კვლავ საქმე გაჰმედე გაუბედარი.
 ქვეყნის მოსარჩლეს სამუდმო სახელი შეგეძინება..
 დროს მოუცადე, ფლა კი ჩასთვლიმე, ჩაგეძინება
 დროთა სვლა, ჟამთა ტრიალი ფერს უცვლის ჩემსა სახესა,
 მტრობა და გროვა მდევნელთა ბევრგან დამიგებს მახესა,
 მაგრამ დავაწმე მინც კვალს საველეს გზას ოხერ-ტიღისა..
 იძინე, სინამ შეიტკობ ქვეყნის უკულმა ტრიალსა,
 და როს ომ დამ დაბრუნდე მხსნელის სახელით მეკობილი,
 მამულის გმირთა წინამძღვრად ხელში მძიმე დროშა მპყრო
 ბილი,
 ჩეს საფლაგზედა მახარე მტრის მოსერა, ჩენი ღლინება
 და იმას შემდეგ სამუდომოდ მეც ტკბილად ჩაგეძინება.

ვანო ბარაკოვი
სოხუმის სცენის რეჟისორი

შ. შაჰაროვი
35 წ. სასცენო მუშაკობის გამო.

ცახელი
 *) ეს ლექსი 1885 წ. დამახდებული და აწყობილი იყო ჟურნალ „ნობათი“-
 სთვის. მაგრამ ცენტორმა აკრძალა. ავტორმა უძღვნა თვის ამისწულის ანტონ-
 ნის შვილს, რომელიც ახლა ქართულ უნივერსიტეტშია პროფესორად. ლექს-
 ზი გადმოგვცა განსვენებულ მგოსნის ცახელის ძმამ ანტონ თვალპრელიძემ. რის-
 თვისაც დიდ მადლობას უძღვნით. ლექსი პირველად იბეჭდება.

სამეგრელო 1-ლი სახალხო გვარდიის ხელმძღვანელი
არ. თანცულაიას თანჯდომარეობით.

ქ ა მ რ ი ს ე ვ ი ლ ი

ქუჩა-ქუჩა დაწანალებს, ძველ ძინებებში გაჩვეული,
 უღვდ-მამოს, უსაფაროს მწარე ტანჯვით ვწვის გული..
 დამშეული, ხელ-გაწვდილი, ლუკმისათვის ცხებება,
 მაგრამ მისდა სანუგეშოთ „გროში“ ზრვის ემეტება..
 ის ბუზია ყველასათვის, უმნიშვნელო და პატარა,
 ის ცნობრება გამოირიყა, სიცოცხლითვე ასამარა..
 დღის ძუძუ, დღის მკრედი არ უნახავს არც ერთ დღესა,
 ქუჩამ შობა, ქუჩავე ზღის, მისი ნანა იყო კენება..
 ქუჩა არის მისი ბინა, ქუჩა არის მისი დედა,
 საიღუმლო ქუჩამ იცის, ქუჩამ იცის მისი ხედა..
 დ. შანბათელი.

გაუერზაკს

შენ მზეს უყვარხარ და გთვლიან კი მთვარის საცოლოდ.
თვით დროც შენდამი შესაყრელად სულ ითვლის წამებს.
შენი ფეხები ორი თეთრი თავგია მხოლოდ,—
კაბის ქობიდან აცეცებენ ქროლა წამწამებს.

მე შენა გნახე, უცხოელო, მხოლოდ წუხელის,
როს მირზაულში გადაეშვი ნაინატრულად.
ისე გშევენოდა შენ აქნევა ფეხის თუ ხელის,
რომ ჩემი ლექსის მოქნილობა გიმზერდა მტრულად.

მკლავთა ფენაში ზღვის ქაფივით ხრიზანტემოზდა
ნეკრდ-ამოჭრილი მადრმარქის მსუბუქი კვართი.
ისრად ნასროლი შენი ტანი მიზანს ხვდებოდა,
ლექსს მპირდებოდა შენი ტანის აღმართ დაღმართი.

რა მომეწონე! და სხვა ჩვენში ვინ მეგულდება,
რომ შენებრ ცეკვით ექართულა, ცეკვით ელოცა;
და მე დავრწმუნდი რომ არსებობს კვლავ ერთგულდება:
რომ უცხოელმა შეიყვაროს საქართველოცა.

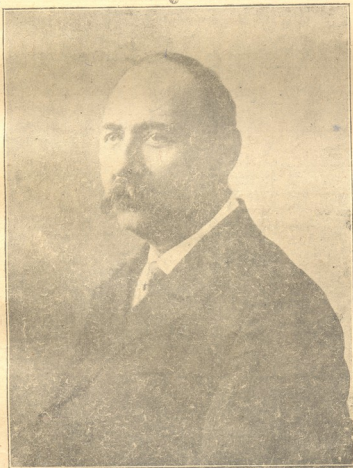
ი. ვრიშაშვილი

„ბესალაში“ და თეთრი“ 5 ოქტ. 1917.

ბაშოქანილი

ფეხ ქვეშ ნურვის ნუ ვეცებით.
გაქრა მონობის ქამი სახარი,
თავისუფლების მოსაპოებლად
ბრძოლა გვიჩრია, ბრძოლა შედგარი!
ან არ ქარა დღემდე ვიყავით,
მუხლ-მოდრეკილი და ქვე მოხრილი?
კარა მონება ძლიერების წინ
თავისუფლების შევქნათ ძახილი.

კლავდია გაბუნია

ამონაცენისი

მშფოთარ ზღვის ტალღამ არ შემიბრალო,—
ან და რა იცის მან შებრალების?
ამ ქვეყნის გერი შორს გადამტყორცნა,
გამზიდა მსხვერპლი თავის ზვირთების...

როგორც მსხვერპლი ნავი ობოლი,
ტალღებით ნაპირს გადმოგდებულნი,
ვლგევარ მარტოცა რიყეთ მქუჩვარზე,
ხალხთა ბრბოსავან გაძევებულნი...

არავინ არის ნუგუმ-მცემელი,
არავინ არის რომ შემიფაროს.
ვისთან მივიდგე და საღ წავიდე
ვინ შევითვისო რომ შემითვისოს?..

ზ. გემი

სოფრომ გლახაშვილი მისი თხზულებათა გამოცემის გამო

კულდიანობის მსხვერპლი

(გაგრძელება. — იხ. „თ. და კ.“ № 9)

ასეთი მოწყობა მოილო ჩემზე ჩემმა გამჩენ-მა, ვნაცკაულ მის ღიღებამ (მარჯვარს იწერს) ის ძალიც მომანიჭა რომ ბოროტი ადამიანის გამობრუნებაც ადვილი გახდა ჩემთვის.

მარჯოზა. (მარჯვარს იწერს) ვნაცკაულე ღეთაბიან, ირ ვეყარო სულ მთლად მოძულეული და შენისთანა კაცებს გვაღირსებს ხან და ხან ჩვენ და გასამხვევებოდა.

მია. (გულზე ხელს იტყვს) სწორედ, სწორედ, ღიღი ღეთის ვანგებაა, ვნაცკაულე მის ძლიერებას.

ახსნიე. შენ, ბატონო ვასილ, ღიღი ხნის სიკაცულე გექნება დანიშნული ღვთისაგან, შენისთანა კაცები ღიღ-ხნის სძლებენ და ძალიან მაგერებიც არიან. მე ვიცი რამოდენიმე მაგალითი, ცხონებული მამაჩემისაგანაც გამოვიგონა ასე.

მარჯოზა. კი, კი მართალია მეც ასე გამიგონია.

ვასილ. მართალია ასე იტყვიან, მაგრამ ღვთის ნებაა, რაივარც იპის ნებას ისე იქნება.

3

იგინივე და ფევენა

ესმა. (კოჭნის მარანეს) შეილო, შეილო მარინე, თუ შენს დედას, რამ გამოგცვალო შეილო აგრე.

მარჯოზა. (სწევს მარანეს) რამ გამოგცვა-ლა აგრე უნაუთრად შეილო? ავად ხომ არა ხარ? **მარანე.** (ტრიალით) არა მამა...

მარჯოზა. კარგად რომ არა ხარ არ გეტყობა თუ? (მე გერ თვალები კი არ ამბია.)

ესმა. (ტრიალით) შეილო რა იქნა, სიღ გაქრა შენი წითელი ლოყები. ვინ დამღუპა, ვინ დამიგლახავა შენი თავი...

მარჯოზა. (ესმას) კარგი გეყოფა, დედაკაცი! (მოხურხდება ქაღებს) შევაწუხეთ, მაგრამ დღემღი არ მტოდნია თუ მართლა ჩემს თავს ამისთანა უბედურება ტრაიოდია. ცუდი ამბავი შეგვემთხვა გვაპატრეთ, ყველაფერი ღვთის ნებაა, ყოველივე სიკეთე მისცეს ღმერთმა ბნ ვასილ, ეს ღვთისნიერი ადამიანი გაისარჯა, ინება ჩვენთან წამობრძანება... თუ ჩემს შეილს მართლა რაიმე კაცური აქვს ეშმაკების ეხლავე გავკავებინებს ეს ლიკონი უფრო კაცი... (მარანე მამათ შეხედავს მასს, თავსაფარს ჩამოაწებს და თავ ჩაღუნული სდგას ერთსადაცას) ამიერიდღან თქვენ მაწუხებთ ღვთისაგანაც თავისუფალი იქნებით და ჩვენც თქვენად სამღურავს ავტოლდებით. (ქაღებზე ხელს აწაფავს) ვართ, მადლობა ვართ ღმერთსა და ღმერთსა მოგველო (მია.) (მარჯოზას) სინდისიერი კაცი ბძანებულხარ... შეილის კია ბატონი. ღმერთმა გიწინამღღეროს.

მარჯოზა. ამა, ბატონო ვასილ, ყოველის ვერი მხადაა შენი კირიმი: დროს ნუ დავკარგავთ. (ვასილი მიიტანს ხელს მასთან და მარანესთან ახლოს ჯდება; ქაღები ეშმაკ ფეხზედ სდგებიან და გაკვირვებით უხურებენ ვასილს)

ესმა. (გულში ხელს იტყვს) შეილო, შეილო, რა დღეს შევცწრო შენი ობერი დედა... ვასილი. (ტუბადა ხმით მარანეს) ბიძიკო, შენ ვიბრალდეგი, ვითომ კრისტიანობის გე ლალიტროს და ეშმაკებს მიკერძოდე... ვითომ მვენებლობასთან და ეშმაკთან კავშირი შეგეკარას და ამის დასამტკიცებლად შენზე ბევრს რამებებს ამბობენ შენი ამის წინად საყვარელი მეზობლები და ამხანაგები... მართალია თუ არა ყოველივე რამაც ბრალს გდებენ? (მარანე ხმას არ იღებს).

მარჯოზა. (მარანეს) არ გესმის რომ გკობახვენ? **ესმა.** (კოჭნის მარანეს) მიეცი შენლო პასუხი, პასუხი გაეცი შეილო. (მარანე გაჭყვებუ-ლა სდგას).

მარჯოზა. (გუჯავრებული) არ იცი ბოშო ვინ გეთხამს? უბრალო კაცი ხომ არ გელაპარაკება? ანგელოთთან ნამუსიავარი კაცი ხმის გცემს და შენ რა ღმერთი გიწყურება?!

ვასილი. მე უშენოდაც კი მიხვებდი ყოველივე შენს საქმეს, მარა შენთვის სჯობია შენ თვითონ აღიარო ყოველივე შენი ამბავი. ყველაფერში გამოგვიტყვი და ღმერთი ჩვენი შემქნელი და მწყობრბული გაამატებს შენს შეცდომას, მოგვითევებს შენს დანაშაულობას. ამა, და არ გამოტყდები, იცოდე საუკუნე წვალემა მოგვლის ჯოჯოხეთში. ყოველ წვალემაზე უფრო მეტი. ამაში დამერწმუნე მე რომ მართალს გეუნებები თუ კი გამოტყდები როგორც გითხარი ღმერთი გაამატებს შენს შეცდომილებას და სულს არ წაიწყებენ, ეშმაკს არ დააპატრონებ მათე. ხარ კულდიანი თუ არა? გაქვს მითთან რამე კავშირი?

მარანე. (ჩემთან ტრიალით) მაქვს!

ესმა. (ჭეჭვის ლოყებს აკრავს) უიმი, უიმი შეილო მარინე...

მარჯოზა. (გარეკთახებული შეურევს ესმას) ქალო გაჩაქცი, ვანუღლი, არ გეპიის შენ ჰეი, ვანუღლი გეუნებები (ქაღები გულზედ ხელს იტყვს და ერთმანეთს მისწვრივან გაკვირვებით) **ვასილი.** ვან შეაკციონა, ვინ გავაჩვია კულდიანებთან? (მარანე ხმას არ სცემს) მითხარი ვისი ბრალია შენი გაკულიანობა?

მარანე. ჩემს დედამითობა...

ვასილი. ამა ეხლა მოგიყვინ როგორ შეგაჩვია კულდიანობის შენმა დედამითობა, თავიღ გან მოყვი ვის გიშვებოდა, რას გეუნებოდა, ან ვიკრდებოდა რამეს? ჰო? ჰო?

მარანე. (ტრიალით) პირველიად მსდენიდა, მეცმდა, უბრალოდ ცილსა მწამებდა, მოსვენების არ მამძლევა, მიშლიდა სხვებთან ლამა-

რას, ეზოს ვადაღმა არ მიშობდა... ერთხელ ვენახში დავემალე, დავწვიე ჭურის ძირში, მიძინებოდა უცერად რაღაც შავი უშველგებელი დამეტკა, გამამადღიო, წამებოდა ხელი და ცაში ამიყვანა ისე მაღლა რომ თავბრუს დამესხა, დაბლა რო გამოვიხიდე.. დაშენბლიო მითხრა მან და ჩემი ნება ასარულყო, თორემ ახლოვე აქიდგან ხელს ვაკიშობ და მიწას დეგახეთქებო, შემეშინდა, ავკანკალი, უთხარი: კი ბატონო თქვა, ამა ვახლოდსეგ შენი სიტყვით, მე ხუმრობა არ ვიცი; ჩავიჭირდი, ვინ მელაპარაკებოდ მინდოდა გამგეო... იმ მუხ მომხენებაში ჩემი დედამთილი ვიცანი.. მე უფრო შემეშინდა კიდევ და ხვეწნა დაუწყეოლოდ ნუ მომიკლავ და შენი მორჩილი ვიქნებითქვა. არც ხმას ვაეცემ ვისმეს უშენოდ, არც არსად წავიდ შენ დაუკითხავ; მე თქი, იოლოდ ჩიწებ დამიხიეთქვა... ისევე დავღებუნდ წამომეფარა რაღაცა, ვანება დამიკარგა. აზრხედ რომ მოვედი ისევ იმ ადგილას ვიწვი ვი სადაც მიძინებოდა.

ვასილი. კიდევ?

მარანე. ნივთზე შემომესწრო.

ვასილი. მპ! როგორ იყო იყო ეგვეც მოყვიე? მარანე. ნივთს ვხალავდი, უცერად თვალზედ წამომეფარა ზავად რეტი დამესხა, მე ვონა გამოვარდი ეს არი თქვა.. ბრკალები ჩამასო კაბაში. მაღლა სულ მაღლა ამიყვანა.. გადმოვადვებო. აქიდგან ვისვრიო... ნ-ვზის წვერზედ წამოეცობიო, თუ არ შემომიდევო... კულდანი გახდო.. შემეშინდა, სული შემიხუთდა. მორჩილი ვიქნებითქვა უთხარი.. ნუ მომიკლავთქვა შევეხვებო.

ვასილი. ვინ იყო თუ იცანი, ვინ გელაპარაკებოდა ავრე?

მარანე. ვიცანი.

ვასილი. ვინ იცანი?

მარანე. ღელას ტირილით ეხუჯეს სულა მეხუთება) დედა მიშველი, დედა მიშველიე გიკვდები დედა.

ესმა. ნუ გეშინია შვილო, ნუ გეშინია შენ დაგენაცვლოს შენი დედა რა იყო შეილო რა დავემართა მარინე (თავსაფრას აუწებს და ჭიკიცის)

ვასილი. ვინ შეიცანი სთქვი?

მარანე. (სასო მახდადი) დედათილი იმეფარავთ მოსხლეტილი უფრდება ღელას მუხლებზე)

ესმა. შეილო, მარინე, შეილო, რატომ შენი დედა უწინ არ მოგიკვდა, სანამ ამას დინახავდა ჩემი დასახებებო ვივლები. შეილო, შეილო, ჩემო დამტკრებელი მარინე.

ონასიმე. (სოფიას) მოგეხილა ლოკონზედ დაიწერინე, (ქალები მარანეს ლოკონზე აწვიან.)

სოფია. (ესმას) ნუ ტირი შენი ქორიშეცმა,

ღმერთი მოწყალეა კარვად გეტყობება შენი მარინე.

თებო. ეხლმ წმინდათ ვაწმინდათ..

ზიდასი ძალიან საქმე-ქი ქნა ამ დალოცვილმა აღამიანმა.

თებო, ლევის კაცია შე დალოცვილო, ვიგინდარა ვინმე ხომ არ არი.

შია. რასაკვირველია, რასაკვირველია, მარა ამ უბედურს დიდინის სიცოცხლე კი არ ექნება.

ზიდასი. შე ქალო სული რომ არ წაუწყებინდეს ის აღარ ემარტა, გამოტეხილს რაღაცა ცოცხლებს, ან გამოტეხათ უარესი ცოცხლებოდა; იცოცხლებდა-კი მარა რაღაც სიცოცხლე იქნებოდა მისი, ბოლოს ხომ წაწყებინდილი იქნებოდა მაინც.

შია. გამოტეხილი კულდანის სიცოცხლე ვინ ვაიგონა, მალე მოკვდება საწყალი (ვასილს) გამაღობ ჩემო ბატონორომ კულდანი და მავნე; სული მოაშორე ჩვენს სოფელს. (თებო, ზიდასი, შია და სოფიად ხუჯეაის შდით გადაინ.)

ვასილი. (მარკოზს) ჩემი მგზავრობის

დროც არის მარკოზ, თქვენ აქ დარჩათ და მოუარეთ მარინეს ლევის მადლით და მოწყალებით რადგანაც გამოტყდა არა უშავსრა, ის სოფელი მაინც არ დევქარგება.

მარკოზი. გამაღობ, ბატონო ვასილო (ფულას ადგეს) მიიღეთ ეს ორი მანეთი ვასამარჯულთო, თქვენი ფეხის ქირათ, მართალია მსტრეა მაგრამ ხომ მოგესტენებათ ჩვენი სიღარიბის ამბავი.

ვასილი. ღმერთს ჩემთვის ეს ძალა ფული საბოკეთე კი არ მოუნეციება შე კაცო.

მარკოზი. ვეცდები სხვანიარად გემსახურო და ეს დევალება კაცურად ვადგავინდო ჩემო ბატონო.

ონასიმე. (კახუჯაყს ფანჯრიდან) ფეფენაც და ნიკაეც ეგერო მობრძანდებიან (მარკოზს) თქვენ იმათ თქვენებურად გამოვლაპარაკეთ მე კი ბატონ ვასილს პატარაზე ვავაცილებ ჭკახილი და ონასიმე გადახს).

მარკოზი. (კახუჯაყს) მოდიან შა, კაი დავემართოს ესმა, სახლში არ შემოუშვია შავ სულ წაწყებინდილი მაგ..

მარანე. (ლოკონიდან წამოვდება) ვინ არის დედა?

ესმა. წყურთი შენი დედამთილი შეილო. კაცო მარკოზ, სახლში არ შემოუშვია თორემ იმ წამში ყანყარატოში ვეცემი..

მარკოზი. (გაბოროტებულ) მაკ დედაკაცო. შენ შენთვის იყე სანამარაფერი გითხობ! მეც

ეს მინდოდა სადმე მოხერხებულ ადგილას ხელში ჩამეგლო მგისი თავი დი ღმერთი მგზავნის კიდევაც (მეფე ტყეხილს გამოქექქეს და ამოავდებს კრამს ნაგებ ხალს, შერე ისევე რეცხებს წაურას)

ხალო, მომბრძანდი... აქამდინჯი კი უნდა გენახა შე ქალო, შენი ავადმყოფი რძალი. (ხიკას) შენ ბიჭო არ გეკადრებოდა შენი ცოლის წინაღობა?

ფეფენა. შენ დალოცვილო თქვენ ჩვენსა მოგელოდით, ჩვენსა უფრო უპრიანივარ იყო რომ მომბრძანებულყოფივით? ჩვენი სახლი ზღვაზე ხომ არ სდგას? (მახადვს მარანსკენ) რა დე-მართა ასე უცბათ რით გხდა ავით?

მარკოზა. ნამდვილი ანბავი გინდა რომ გაივო ხომ?

მარსე. დედა, დედა უთხარი რომ (სდღაღობს ზესე წამბღოვასა მარკამ ვერ სძღებს). მარკოზა. (ხიკას) შენ კი ბიჭო ვართ გავლი შენი გასაგონი არ არი ჩვენი ლაბრაკი (ხიკა ედღის; მარკოზა კარებს რაზავს, მივ, ფეფენასთან დღინავე შემოაფილი და შექვევრებს) შენ მა კუდიანობამ უყო მაგას ეგ. შენმა კუდიანობამ ვითომ და არ იცოდე. იმისთვის შოდი რომ მაგის წვალების ყურებით დამტკიპარიყვი? მარა სად წამბივალ ეხლა სად წამბივალ, ფეფენა შეშით შეუფრებს გამხეცეფელა მარკოზას) ვერსად ვერ წამბივალ ვერსად გესმის თუ არა. ფეფენა. (გაფიერებთ) ხომ არ გადარეულ ხარ, არ გადრეულხარ, ეხლავე კაცი გამიღეთ (იწვევს კარვისკენ)

მარკოზა. (იქვრს ფეფენას) სად მიხვალ, სად მიხვალ;

ფეფენა. გამიშვი ხელი. სულელო, ბიჭო ნიკა, კარი გაღე ახლავე გესმის ბიჭო? (ხიკა აწვევს კარებს ისმის მისი ხმა ვერ გაუღეღეღე ვერა). მარკოზა. (ფეფენას ხს იქედან წამოყვარს მუყუჯუჯის და ხს აქედან რატომ მსტანჯავ, რაზე აწვალე ა შე შეტენებულო. აღარ გეყო მაგისი წვალებ. ვერ გაძებნი? შე წყნულო, სული რომ არ წავაწყმედინე ხორცს რა ეტჩი მოხხარი?

ფეფენა. (ვერას) რაებს ამბობ, შენ უგუნურო, არ სულელობ (მარკოზა უფრს ან უგდებს, იღებს ბაწარს, ესმის დახმარებით შეკრავს ფეფენას და ძირს სდგას) მიშველეთ, მიშველეთ...

მარკოზა. [ესმას] მოიტა აქ ნალი სად წამბივალ სად წამბივალ შე კუდიანო, ეხლავე დიკარგვე მა შენი ძალის ახლავე მოგარჯულებემ შენ (ესმას) მალე დედაცაყო (ესმა იღებს ნეწილადგან გასურებელს ხალს და აძლევს მარკოზას) მარსე. (ხალს რომ დაინახავს იქვალესს) მამა, მამა, რას შობი მამა, მამა შენი კირივე. მე მომკლი მე...

ესა. ეხლავე მორჩები, შეილო ეხლავე გეპალდე.

მარსე. (მარკოზას კისერზედ ეხვევა) მამა რატომ მკლავე მამა.

მარკოზა. (გაფიერებთ) მაკლდე გეუბნები, მაკლდე, დედადღი რავე გადამიჩრება ეგ.

ფეფენა. (ვერას) მიშველეთ, მიშველეთ,

მკლავს... (ისმის გარეგან რამოდენიმე ხმა, მარკოზა კარი გააღე, მარკოზა კარი გაღე).

მარკოზა. (მარსეს) მაკლდე ბოშო, მაკლდე მარკოზა თავისთავისუფლებს მარანსკან, იღებს ხალს და ადებს ფეფენას; ფეფენა სრიალებს და გველივით ავლანება; ხელივ ამის ხელად; აი შენი რჯული, შენი რჯული [ამ დროს კარს ჩამოგლეჯავენ შემოდის ნიკა სამი თიხა გლეხით, ცოცხალ მკვლარ მთაშორებენ ფეფენას მარკოზას, ხსინან ბაწარს და გარეთ გაუვთ.

ესმა. შეილო მარსე, მარსე.. მიშველეთ ქრისტიანი ვინა ხართ მიშველეთ. კვდება... მარსე შეილო...

მარკოზა. (ტირაფით) ა?! მოკვდა?! მარსე. შეილო მარსე! მომიკვდი... (ადებს მკვლარ მარსეს და გულში ახუტებს) შეილო მარსე, მარსე შენი კირივე, ვინივე, ვინივე, ვინივე გრიგოლ საქირივდელი

ფ ა რ ა

II. ნ. ფანშელიანი

(ხაშურის სტენის ძველ მილადუნს)

ვინც გულ წრფელ შრომით თესლას სთესს კეთილს და შეუძლავს შით ხალხის რკება,

თუნდ მდინარე ივოს ესე ამავე — ის მანც მშრომელს არ ეკარება.

და ჩვენც ვვანებთ შენს პარიანებას და სიმაწვიდის იმ თქროს ხანს,

როს სიტუებას მუდამ საქმელ აქნებდი, რომ შით რკებოდი სითელ-ქვეუანას.

გესისთვის, ამბობდე: აქ, სამივე პნელა. — ლამზრს მიტანა თუ გეანადება, —

სულ არაბაბს სუბას, თუ მოხრხდა — ექ შინვე უტარქას შეესსლათ ანთილა.

და მართლც იმ დროს, როცა სინებულო იყო მიწველი ეს ჩვენი მხარე;

ხალხს ანაფერი სქამა თუტრის... ამ ხალხის თუტრი შენ შეუყურე.

დაღეს თუმც ცხოვრებას ჩამოაგაშარა ვეულაფერს; აქ, შენს ნანამარსას,

მაგრამ ეკლავთ, რომ სულეთ ჩვენთან ხარ; ფიქრით ცხენით გველეფით გარსა

და ჩვენც, ჩვენი მხრით, მდინარე მუშაკნი — ამ ხელფანების დადი ტარის —

მაუხედავთ მარტოელ რწმენის, მუხუხედავთ სხვა-და-სხვა ხარის, —

ტივანებთ ვეფა და პატარას ტემით ვით სხვაგადო მოღვევას თველსა;

ტისურებთ მარად უანმრთელთ უფიფას და ტამად სიღობხელს, მრავალსა წელს.

საქართველოს ჯარი

ას ჩველმეტი წლის უფლებათა-ერობის შემდეგ საქართველომ ასევე მოათავს თავისუფლებას და თავის მიწა-წყლის პატონ პატრონი შექმნა.

მერე ვინა ქვეტრონის ამ თავისუფლებას? -- ვარი, გვარდა, საერთოდ საქართველოს მხედრობა.

ეს არის ცოცხალი დობე ქვეტრონისა, რა მდენე სულმა არ გადმოვლას ჩვენი მიწა-წყალი, არ შენადწოს ჩვენი სალოცავები, მამულ-დედული, დედათა ნაშუსი, მამათა პატოვი, ურმათა სიტოცხლე-თუ ურმასიტოვის საქარობა დობე, რომ საქონელმა არ გადავლას, ცხრასიტოვი — ფარეზა, რომ ნადირობა არ დავსაქსოს, უნასიტოვის შეველე რომ არა ვინ წაასინოს, ესევე დობე-და შეველა დამოუკიდებელ სამთავროსიტოვის, ვარი, რომ მტერმა ვეჭმეშ არ გაქვლოს,

წინად საქართველოში დაშქრად ვასვლა, ვარისკვობა სპატიო იყო, უფლას სინატრელი, სასამაო, — მითლაც რა იქნება იმაზე უმადლესი, ჰერმოდემო რომ ქვეტრონის დრავლა, მველელ მოწოდებულმა ხარ, მიწა-წყალი, ხარწმუნობა, ესა პატრონებას ურისა შენ ვარაბა!..

და ამიტომაც ვამოებდა ქართველი მეომარი. ხოლო როცა რუსეთში ჩვენი ძალა ჩვენის ქვეტრონისა სპატიოდ გამოიყენა, ანუ ჩვენს შეიღებულ უცხო ქვეტრონებში ვამოებდა, — ქართველმა ვარისკვობა სპატიოდ ჩასთავლა და დევრტარობს არც თუ იქვე ჰქონდადენ. ახლა კი სულ სხვაა: რაკი ჩვენს ქვეტრონის სვეტელ ჩვენვე გვეუდა, უფლელი ვარისკვობა ძველბურთი რაინდული სულით უნდა მადლდეს და ქვეტრონს ვამადლოს; დღეს არა თუ სამსახურს უნდა გაუბობდეს არამედ სამხედრო სამსახურისკენ მიიწვედეს, რადგან დღევანდელი ქართველი ვარისკვობა სამშობლოს თავისუფლებასთან ერთად იცავს რვეულივრისა, დემოკრატიულ წყობილებას, საერთაშორისო კანტურ უფლებას...

და ვინც აუ მოვალეობას გაურბის — საზიზადრია და ამინთა-უკუნისამდე შეხენებული, — მის თაკისუფელ სამშობლოს ველ მინდობს ადგილი არ უნდა ჰქონდეს, — მის დედის ძმურ შხამადან შერტებაო...

ძარს დევრტარობა, გაშმარვობა საქართველოს მცველ ერთგულ ვარს...

იოსებ იმედშვილი

მრი სერატი

(ძღვანო ვრ. მაკარიძეს)

წყვილიაღთ მოცული დამე... კოკისპირული წვიმა... თბილისები წყლით ივსო და ქვეყნილი დიფარა...

მე კი მარტოკა მოვდივარ ჩაბრი ნაბიჯით ბნელეთით მოსილი ქუჩაზე.

ქუჩა სავსებით ჩემს კუთვნილებას შეადგენს, რადგან გველივით მიკლანდილ ქუჩაზე მარტოკა მოვდივარ და ჩემს ფესსაცმელის ქუსლებს ქვეყნილზე, ვაორკეცებული თქარული გააქვს...

შორიდგან სინათლე მოჩანს... სახლი, ელექტრონის სხივებით ვაჩირალდებულ...

სუ... სიცილ-კისკისი, როიალი და მისთან მოპყვა ასულის სირინოზის ხმა. მე ჩემდა უნებურად შევდემქი...

რაკარგია!.. მშვენიერი!.. დამაზი!.. დამტკობი!.. სიმღერა თანდათან იტაცებს ჩემს ყურადღებას. ჩემი გონება კი ფიქრებში გაიტაცა. ამ ქვეყნად თუ ვარსებობ, ან კი სადა ვარ, აღარ ვიცი.

— ვაშა... ვაშა... და ერთსულოვანი ტრის ხმა, ვაჩირალდებულ დარბაზიდან მომესმა. ტაშმა გამომარკვია და გზას გაუღდექ... ფიქრობ: რა ბედნიერია მომდღერალი ქალი, თვისი სტუმრებით. მღერის, ატარებს ტკბილად დროგებს და ვანა ვასაკვრია, რომ ის მადლიერი იყოს თავის ბედისა!..

გავსწიე წინ... ამ ფიქრები გატაცებული გამოამადვიდა რაღაც საზარელმა ხმაურობამ. ყური დაუვდე და მომესმა ზეული... ვებერაულა სახლი... იქვე ქვის კიბე.

წუმწუმა ვანთე და დავინახე: ქალი საბრალო სიცივისგან კანკალებს, თვისი პირში სიკოდავი! მავრათ მკედ ღში ჩაუტარეს. ძონძებში ვახვეულა. წვიმისგან მთლად გალუზულა. თავი ამ კიბის ქვეშ შეუფარებია. კბილებს კბილებზე ახეთქებს და საზარელი, ნერვების ამშლილი ხმაურობა ისმის წუმწუმის ღერს ალი გაუქრა... ოდნავ მბუტუტევი ნაპერწკალი ზედ მერჩა და საზარელი სურათი ბუნდოვანათ მოჩანს... ბოლოს წუმწუმის ღერს ნაპერწკალი გაუქრა და სურათი წყვილადმა მოიცივა. გაუღდე გზას.

ფიქრობ: რა უბედურია ეს საცოდავი ქალია თვისი პირში მოთი... ძაბავებს გულშემზარავათ, შია, სწუტრია და ვანა ვასაკვრია, რომ ის მადლიერი არ იყოს თვისი ბედისა?.. ალო.

ბ რ ღ შ ი ნ ს ი ლ ს მ ე ნ ა კ ი

ქ. ზუგდიდის სკენამ 1918 წ. ოქტომბრის 24 დასარგა შეუქმეთსო, ენერგიული მუშაკი, და უნაღვლი ნაღვის შვილი; რომელიც ხალხს ემსახურებოდა ბელოვენების სახით.

პლატონი დაბ. 1886 წ. ს. ლედგებოში (ზუგდიდის მაზ.) დარიბ ქიზში. თავისით შეისწავლა ქართული წერა-კითხვა და საკუთარივე შრომით ირჩენდა თავს. პარტიულიდანვე იყო პირდაპირი, სიმახილის მოყვარული. ყველ მხრივ ცდილობდა რაიმე

პლატონ ანგახსე ხართანია (1918-1919)

შეუღმა საკულტურო-სახალხო საქმეში. ყოველგან გადმოცემით ეძებდა კარგ აზნაგებს, უყვარდა მათში ფართობა, რომ რაიმე ახალი გავრნა და შეეთვისებოდა შთგან. პროფინციანი შეისწავლა მეწაღობა და ამის შემდეგ სურათის გადაღებაც, სადაც გვიცნო შრავოს სასურველ ამხანაგ. 1905 წ. მინარეულებად პოლიტიკურ საქმეში დაბა ახალ-სენჯის ბელოსნებთან ერთად, რომლის გამო გადასახლებულ იქნა რუსეთის ჩრდილოეთ მხარეს, წელიწად ნახევარს. რუსეთიდან დაბრუნებულ უფრო ენერგიულად შეუდგა პოლიტიკურ მუშაობას, ჩემად და შემუშნველად ემხარებოდა პარტიულ ამხანაგებს ქ ზუგდიდში ბელოსნებთან იაჩიუკების მოწოდებაში წერა-კითხვას ძლიერ ახებდნენ რომ აღძვრა სურვილი თვატრის სამსახურისა. ამიტომ სცენის მოყვარე ამხანაგებს თავ გამოდებით სთხოვდა სცენაზე გამოეგროვოთ რამე. რომ აქედან ნაღობთან ელაპარკნა მათს კირავარებზე, მათს დამარჯვრელებზე. პლატონმა როგორც მსახიობმაც გამოიჩინა თავი: პირველი გამოვლასათანავე დაუმტკიცა დამწერეთ საამისო უნარი. პლატონი და ყმაში სცის რალი ისე წარმოდგინა საზოგადოებას, რომ ყველამ შენიშნა მისი ნამდვილი ბუნებრივი ნიჭი, დიდი ბელოვენების სიყვარული. ამ დლიდან დიდი ავტორიტეტი დაიმსახურა, საზოგადოების წინაშე. შემდეგში უფრო ფარავლ გავეთ საზოგადოების თავისი ნიჭიერება. მისი ერთი დანახვა სცენაზე საზოგადოებაში იწვევდა ტაშის დაკვრას და „ბრავოს“ მახილს, პეტრას რალიში (ციმბირელში) დიდი აღფრთოვნება გამოიწვია ხალხში, ჯერაც-კი არავის დავიწყებია მისი მაშინდელი მოქცევა ლაპარაკი ოზუნჯოვა, და დღესაც ნაღვლიანად იგონებენ განსვენებულს. ეს პატარა კაცი დიდი დანაკლისი ამხანაგთა და სცენის წინაშე, იგი ჩვენი ბუმბერაზი იყო.

ავთივე იყო თავისი პარტიის ორგანიზაციისთვის (ს. დემურე) აქტი, როგორც სცენისთვის, თავგანწირულად. შევარდნიებით დაქრალა და წინადა ემსახურებოდა მას. პირველი რევოლუციის აფეთქებისათანავე იარაღს მოჰკიდა ხელი და თავგანწირულად იცავდა რევოლუციის მინაშვარას. მას უყვარდა ხალხი და მათი თავისუფლება. ამიტომ თვისი სიღარიბეს ივიწყებდა და მთელს თავის შრომას მათ საკეთილდღეოდ სწირავდა. ჯერ სიყოცბლით ხავე ახალგაზრდა პლატონი 81 წლის იყო, რადესაც უღობივობა სიკვდილმა სრულიად მოუღოდნელად მოუღო ბოლო.

პლატონი მოშორდა წუთი საფლგს, საყვარელ სცენას და გულთიად მეგობრებს... მან ვერ იგება სიტყვა ცხოვრებისა და ბელოვენებისა.

პლატონი მოყვდა თვის ქვრივ ობოლ დის პატარა ქიზში, რომელსაც აწვლიდა ის თავის სიმწარით ნაშვნ ლეკმა-პრეს, მოყვდა პლატონი და მეორედ დაძლდა მისი უმწუო დაი ქიზში. სარტილ სავალალოა მეორედ დაობებულ ქვრივ ობოლების ცენესტრირილი.

მისი სცენის ამხანაგებმა შეძლების დაგვარად გაასვენეს პლატონი ქ. სასფლოაზე უკველიე ხარჯის დაფარვით და გვირგვინის მიღებით. პარტიის ამხანაგებმა მიძღვნეს გვირგვინი და წითელი დროშით მიაცილეს სამარის კარამდე.

დაი. ნუმც ვაჭკრება ჩვენს შორის პლატონის ხსოვნა, ხილთა ჩვენს ერში მისთანა შვილებს გაჩენა-აღზრდა ხალხის საბედნიეროდ.

მეითხველთა და ამხანაგთა საყურადღებო:

ამხანაგებო ქ. ზუგდიდის სცენის მოყვარე ამხანაგები განსვენებულ პლატონ სამთანის გრადუციალების წლის თავის შესრულების გამო პლატონის ხსოვნის აღანიშნავად მომსახურეთა საკრებულოში მხარავს წარმოდგენას „პლატონი და ყმა“ შემოსავლის ნაწილი განსვენებულის სახელზე გავგზავნება „თავტარი და ცხოვრება“-ს რედაქციის დონდის გასაძლიერებლად, ნაწილი კი ქიზში დარჩენილ ქვრივ ობოლებს დაეძლკება.

ამხანაგებო სამართა ყველა დავეხმაროთ რთოაც კი შეგვეძლება.

ბეატრი მეუნდისა.

დალის მემოქია

დელა შვილები. დაზრდაზე. ჯდა, მოსთქვამდა ხნიანი: მე დამასონიდა აქ მდე

მისი სიტყვები გზიანი

შვილი გავზარდე ვეპოკცია, შვილიე ფარსაქვლიანი; უნდა მოჰფინონ სამშობლოს იგი დლის ნაცვლად მზიანი. გამალღებენ მაშინა,

გავჯილღები ხნიანი

იყენენ სამშობლოს ერთგული, უბეი და თავზიანი. თავსა სწირავდენ სამშობლოს, აბ მოუტანონ ზიანი; მით აღოღებდენ მშობელსა, თქვენ რომ გავზარდე ხლმიანი. მაშინ ქიქნება დელამა

იღობიან-დავითიანი!

შვილი რად უნდა დელასა შამარცხენოი, აუგვანი; შვილიე ბრძოლის ველს გავგზავნე.

ს დლე ნუმც გამითენდებ მწმინდის გიორგის ჯვრიან; თუ დაბ უნდება სახლო ამ წუთი სთფელს მზიანი,

მთავანი სირცხვილიანი. ნუმც გამიზღვა ის შვილი, ნუსუქ შეისწრებივიარ ხნიანი, ისეთი შვილის ვაზღასა,

ქლი სჯობია თიანი!... გასო აფციაური

ჩვენ მიერ

მასწავლებელი
შაქარია მის. კანდელაკი

„ვახტანგ წარსული“, როდესაც ჩვენს ერს ნიკოლოზის-უღელი ეგვა და ყოველი თავისუფალი სიტყვა ციხე კატორღით იდევნებოდა, რუნენი ადამიანები, რომელნიც არ უშინდებოდნენ ყველა ამას და აწარმოებდნენ ბრძოლას მტრად თან. ბრძოლას თავისუფლებისთვის.

ბერს ეს წამების ჯერად გადაეცა, ბევრს დაიღუბა, მაგრამ ვინც გადაარაღდეს შესაფერისად დაფსადა და იქის, რაც დაუთესია: ხალხი მით იცნობდა, გუნდრუტს უტყვეს, ხოლო ვერ ვიცნობდა და არ სჩანან ის ჩუმი მოღვაწეები, რომელნიც არა ნაკლებ შრომოდნენ ხალხის და ერის კეთილ დღეობისათვის, ასეთი მუშაობით სკოლა სამაიათით უკეთესად ნაკოლოზის ტიპის დასანგრევად, მაგრამ ვინ იცის ეს? ვინ ხედავს. ან ვინ ფასებს? ჩვენი ელია ასეთი ადამიანები გვაქვს კეთილ საზოგადოებას, როგორც ღირსეული მამულისშემკონი ვანიად რომ მებადღე იხილავს ნაყოფს თვის-ვან და ბავულისას, იგი მუყაადს მოუყვლის ტურფა წალკოცს და მის ვერ ყავილს თუდ ავასაღლებს.

ზემოთ მოთხრობული სურათი გახლავთ იმ მასწავლებლისა, რომლის მამულიშვილური სამსახური ჩუმათ და მწყობრათ მიმდინარეობდა 1888 წლიდან 1901 წლამდის თბილისის სახელოსნო საწავლებელში. ეს კეთილი მასწავლებელი განსაკუთრებით ყურადღებით ექცეოდა სოფლიდან ჩამოსული მოწუხებებს, რადგან იცოდა, რომ ერის ძალა გლეხობაშია და პირველად სიბნელიდან ესერი უნდა განკურნდეს. ის ხანაბათ აწაფებდა შვიკრდებს ქართულ ლიტერატურას, საშობოლოს ისტორიას და მი უტყქნიდა მითმა შეგება. ზ. კანდელაკი არ გრავებოდა არავითარ შიშს და აწარმოდა მს.ც. რასაც ნება არ ჰქონდა. დეკაბრისტების გამოსვლა და რეფორმებზედ მსჯელობა ხშირად მის სუბარს საგანს შედგებოდა. წარმოადგინეთ, 1888--90 წლებში შვიკრდებში ამგვარა მსჯელობა რის მოასწავებდა? იმას, რომ მისი მდიდარბელი იმ საშობოლოს უარესი მოტრფიალე უნდა ყოფილიყო ერის და მისი თავისუფლებისა. სხვანაირათ ასეთი გარძობების გამოაყარება მაშინ ვერ აიხსნებოდა. ისეი ფუტკასაც ჰქონდა ალაგი,

როცა კანდელაკი თავგამოდებით ებრძოდა ადმინისტრაციას, რათა თბ. სახელოსნო სკოლა გადაერჩინა რუსიფიკაციისგან. ამ ბრძოლაში ზ. კანდელაკი გამოვიდა გამოაჯგვებულნი და თითქმის ყოველი სავანი საწავლებელი ქართულ ენაზედ იქა გავრძელებული ასეთი საშუალებით ქართველი მოწაფენი ადგილათ ასწავებდნენ საშუალო კურსის ტოლად ცოდნა შექმნათ რომლის შედეგაც შეზღუდვებ კონსერვისათ აღიბეჭდა მუშათა ცხოვრების ისტორიაში; გიორგი ერადე, იოს ბ იმედა, დიკო, მხაჭავიძე მ. თომიძე პ. ვლადი, ასეთიო ხატრევილი ასეთი საქმიანობას ნაყოფით: თითქმის ყველა მისი ნაშეგი დლო დღეს მოწინავე მუშათ ითვლება. ამგვართ კანდელაკი მასწავლებლობას კომერციულ სასწავლებელში და მისი საქმიანობა ისრევე ჩუმათ მიმდინარეობს სამშობლოს სკეთილდღეობთ ვუსწავროთ ვეთილ მსწავლებელს დღეგრძელობა და განარჯება...

მუშა მისა დევაძე

ავეკალის სახალხო სახლი

ვინ არ იცის რა დიდი დევალი მიუძღვის სახალხო სახლებს ჩვენში და კერძოთ ავეკალის აუდიტორიას, ეს ის აუჯანია რამელშიაც გამოიხარდნენ ჩვენი სახალხო სკენის დამამშენებელი. ავეკალის აუდიტორია მართო კულტურულ საზოგადოებას არ იძლეოდა, იმ ,,სანეტარო“ დროს პოლიტიკურ დენელოთ თავშესაფრად წარმოადგენდა, სადაც რეპუბლიკის სახით წყდებოდა ხალხის სხვა და სხვა საქიბრორატო კითხვები. ავეკალის სახალხო სახლმა მოგვცა ნ. გოციოძე, გ. ჯაბაური, მ. თუმშელიშვილი და სხ.

სისხლის წვიმების დროს ავეკალის აუდიტორია ვერ იყო შესაფერად მოწუხილი, მაგრამ როცა დემოკრატია გამოიხარება, ჩვენ სრული იმედი გვექონდა, რომ ხალხი დაფასებდა თავის ავეკალს და ის მთავრობის წევრნი, რომლებიც აქ აღხდნულან, მოიჯინებდნენ აღმუდელს. სამწუხაროდ ჩვენი იმედიც დაღიწვრენ ცხრა მთას იქით და ავეკალის აუდიტორია დღესაც მოწუხილად გამოიყურება, თითქმის თავის აუდიტორიას წყველავს უთვლისო. ჩვენი საზოგადოება მართო სახე-დემოკრატიაზე ფიქრობს, კლუბებზე და ის კი დავიწყნია, რომ მუშებისთვის იქ სარაული მიუწოდებოდა, მუშები ითხოვენ, რომ მათი საყარად გაფართოვდეს, რომ მას ყურადღება მიუქცია.

წელს ეს შენობა აუღია კუკის მცირეკლასიკური და მოწუხილი მუშა-მსახიობი ევტორია თლავაძე, უკანასკნელს იცნობს ჩვენი საზოგადოება და იმედი აქვს. რომ ის პირნათლად შესარაულდეს თავის საქმეს, მაგრამ საქმე ისაარის, რომ ავეკალის აუდიტორიას ესაქიბრება გაფართოება, შეკეთება. პატარა შენობა აღარ ყოფნის ხალხს, სცენებზედ აღარ ეტევა თავისუფალი ხელოვნების შემოქმედება. საჭიროა რეკონსტრუქციის კავანი გადიდეს და გაფართოვდეს, ამას ითხოვს ხალხი.

შალვა გომართელი

წ. კ. იმედი გვაქვს ჩვენი გულგულ კვეთიამქმენი და საქმეშიც გამოიჩინენ კულტურისადმი სიყვარულს და შვიტანენ თავის წვლილს.

მ. გ.

სსსპ და სსსპ კანკანი

სახელმწიფო თეატრის ანტიკრიზისი აიღო ევლან-ბიშვილმა, მოიწვია შემდეგი ქართველი მომღერლები, კალანდამე ავასოვსა, ხ. მახუტაშვილი, უგოლისა, ბნი ა. სარაჯიძე, ა. ჭუმბურიძე, ი. ინაშვილი, თარხნიშვილი, ქუჩხელი, იმერულიშვილი სეზონი დაიწყო 4 ოქტომ. თებ., აკუსალომ და ვიერიანით.

ქართულ სახეობის სახელგანთქმისთან დასრულდა სოცპრო სტუდია დაქოლგნის ხელმძღვანელობით, რომელი სტუდია აღწევა გიორგობისთვის 1 სახალხო სახლში.

„კაპელა“-მ დაიწყო მისი ხელმძღვანელობით დაიწყო დასავლეთ საქართველოს ყველა დაბა ქალაქები და გამართა ეროვნული კონცერტები. ეწვენი ფონტა-ხეც, საზოგადოება აღტაცებით ეგებებოდა. ესა ქაბეთისენ აპირობს ვაგაჭაერებს, დაწერ. შემდეგ.

დრამ, მხანობის შპრო საფორტო უგურულდა ოცხალმეტი წელიწადი სასტუდო მოღვაწეობისა. პატივი მოემიღნო აპირობენ აღნიშვნის რღვე. **კომპერ ტოვა კავშირი** დიდი დანაშაუბის უწევს ჩვენს ხელოვნება : დაარსა სმ. ხ.ხ. ერთად „კაპელა, საპროტო და დრამატული სტუდია უკანასკნელი გ. ჯაბადრის ხელმძღვანელობით.

რ. გოგინაშვილის ახალა ქართული თებრა, „ჯადოსანი“ დაიდგმის არტისტ. ხ.ხ. თებრში, თებრის სიმღერის ლეგენდარულია. კომპოზიტორი გავირეგებს.

3. დიდიხის კომპერო თებრა : ქეთი და კოტე („ ხანუმა“-დან დაიდგმის წრგანედ სეზონში. **კომპოზ. 8. სულხანიშვილი** მოიწვევის „კაპელას დირექტორად.

ახალ გაგრაში კაპელას „კონცერტი იმდენად მოეწონა ხალხს ვანსკუტობით შპაბლის ლოცვა ცეკვით, რომ ერთმა ჯარისკაცმა დარაზხიდან აღტაცებით მიზარდა კონცერტის მოწაწილთა : თქვენი ხელოვნება გიგნეებს, აფხაზები და ქართლები განუგურელი ძებნი ვგო-ლურაობ და ვიქნებთ. თქვენი ხელოვნებით დაგზნები ჩვენი გული მთლიან საქართველოს შესაძნელად ჩვენი ძმობა-ერთობის დასაცვლად, ჩვენ გი მას საკეთარს მებრტული და ხალით დ-ვიცავთ.“

აშული შპირა ცნობალო მუქიანურე სამაონი ვონაწილობით დადგნ საზანდართა დასტრ, რომელი ამ მოკლე ხანში რუსეთს ვაგმეზავრა აღმოსავლეთის კონცერტების გასამართვად აკაცისა გა საიხთოვას თხოვნის პატრესაცვად.

გ ხერუაშვილის პიესები : 1, ტქანაში, სურათი მიკიტების ცხოვრებიდან. 15 გვ 4 მ. 2-მუშა მო-სანი“ ღრ 8 სურ 32 გვ 6 მ. გამოდდა. ორივე პიესა მდამბურადა დაწერილი სასტუდია და სახალხო თებრაში შესადარი. პირველი 1904 წ დაბეჭდილი იყო მოამბე-ში, მეორე 1917 წ. „თებრტი და ცხოვრება-ში

ახალი წინები ხ. კუჩინაძის. 1 ისტორია დაფარულ სთვალეობას დამარსტელთა მიგრაფიით ფილოდელფოს კიქანაქ-ფ 2 მ. 2 სოლ დაშაშვილი და ნარათაშვილი დაწერულ საზოგადოების წინაშე და ნარათაშვილის პიესების იდის აღორძინება ქართული მებრ-ლობაში“. ფ 2 მამგოვიდა.

სოლომის ქართული ეროვნული სახბო ამ, ერთი წლის წინად დაარსებული, ბეჯითად მუშაობს, პარტიულობის გარეშე. დაფუძნა ქართული გინნახია, სტიპენდიები საშუალო-უნაღბლო სასწავლებელში, ხ. აჯარაში (სვანეთ-აღზახეთის საზღვარს) დაწყო ქართული სკოლის აგება (ჯდება 60,000 მწ. ჯარისათვის დაარსდა კვირათა სკოლა და სახალხო უნივერსიტეტი, შექმნა ქართული დასი მოწვეული ჰუგის ქრისტი. დასის მხიობინიკი ფიჭონას გამოსცეს ქართული უზარტიო გაზეთი.-დევიკონან შეტაკების ჩვენს ჯარსა და გვარ-დასი 150000 მწ. დანაშაუბა აღმოუჩინა ტანისამოს სასი-

გავით და სხ. სამეტიან მუშაობის წარმომადგენლებსა ლთა არიან, მუშაობენ სადაზრობით.

თებრტი და ცხოვრება გერ. მოთითაშვილმა დახე-ვართი წლით გაუწერა ბილ-სთავის ახალგაზდა შარქის-დათა ორგანიზაციას.

კავშირთა ვეგსთა კრებული გიორგი სავ-ნელისა (გ. ვახუშტოლისა), ცალე ვეწნად ვამოვიდა დაბეჭდილობა სატუბო ქალაქად. აუკითბოა ორგანი-ზალურად, ღამაზად. შვიცას 32 გვ. შეწინების კანით და ღირს 20 მან.—

სოფ. გლანაშვილის თხზულებანი, ტომი 1, სატუ-ბო ქალაქად დაბეჭდილი. შვიცავ ვეფ გვ., დიდი ზომისა და ღირს 50 მან. წინაშე მინიატურებს გარსა დაბეჭდილობა ექვსი პიესა : „მტარავლის ბილი“, „ცხოვ-რება“, „ადლი“, „მუშაობი“, „ზოგად“ და ახალი პიესა „ციცხაა.“

ჩინხაბი, პატარაპატარა ლექსები და მოთხრო-ბები ღონ-ღანისა [დ. ნ. ოლმადრიძისი], წინაკვი მე-ქმე, შვიცავ 92 გვ დაბეჭდილობა ღამაზად და ღირს 3 მან. **საკულტურო მეტრობა** ჯარში-ჯარისკაცთა უნივერსიტეტი, სკოლა სამეითხველო აღ. გორგაძისა. მივიღეთ.

ირ. ბიზუხის ვოდ. „გაუმარჯოს საქართველოს“ გამოდდა ფ. 6 მ.

ვისო ამაშიძის მთავრობამ გადაუწვიტა ყოველ თებურად ქელოის 1500 მან.

დ. კანჩაძე დასწერა ახალი ისტორიული რომანი „ღმერთების მეთველობის ქვეშ“, საქართველო-ში რომაელთა შემოსევის ხანიდან. რომანში მხატვრულად დასურათებულია ჩვენი წარმატი წინაპრების წყე-ჩვეულებანი და რომაელი მეთველობა.

ქუთაისის დასის რევიორად მიიწვევის აღ. იმე-დაშვილი, თებრტის დირექტორა—გ. იორდანაშვილი.

სოლომის ქართ. რევიორად მიიწვევის ვინო შარ-რველი, აქვე მოწვეული მხანობა-ქალა 6. ჯავახი-შვილი.

დრამატურგმა ნ. შუტაშვილმა დასწერა ახალი ტრაგედია „როსტავინი“ ისტორიული ლეგენდა ნ შოქ. ლექსად, [ამ პიესის დადგმის უფლება შეიძინა კოსპერატეტო კავშირმა. განზარხულია 6000 მან. ბოლო ყოველ წარმოდგინიდან 10-15 პრიცენ. ამ პიესით დაწევა სტუდის სეზონი. პიესის მეტად მომობილავს ამბობენ შინარსით და ფორმით.

შ ე მ რ ი რ უ ლ ე ბ ა

„თებრტი და ცხოვრების“ სასარგებლოდ ლალი პერ-სიან

გვარტრენი ისა, კალიაშვილისგან 100 მ.

ს ა ც ე მ ე ა ვ ო ს კ ო ლ ა

ცნობილი მოცეკვვე ალექსიძე

ალექსიძისი ვანსწავლი ყოველგვარ ეროვნულ ცეკვას : ქა-რიოლო, ლებრს, ნა-რიოლს, ქისტურს, დალისტურ ლებრს (ლოცვა შამილოსა ნან ჯეღობით), უზუნდარას თანების, თარაქმას და სხვას. ვაკეთილუბი : რ შ ა ბ ა თ ს და ხ თ უ ა თ ა თ ს. 3-4 საათამდე ცეკვით 11-2 საათამდე. მისა-მართი. მიზეზის გრის. № 136, ევრო-პიული საცეკვაო სკო-ლა იონიერციას.